

Nuorten työttömien visioita etäteknologian hyödyntämisestä työhönvalmennuksessa

Aatu Suomäki ja Noora Wahlbeck

Opinnäytetyö
Joulukuu 2017
Sosiaali-, terveys ja liikunta-ala
Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)

Tekijä(t) Suomäki, Aatu Wahlbeck, Noora	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Marraskuu 2017
	Sivumäärä 51	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Nuorten työttömien visioita etäteknologian hyödyntämisestä työvalmennuksessa		
Tutkinto-ohjelma Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)		
Työn ohjaaja(t) Pelkonen, Anu & Juntunen, Kristiina		
Toimeksiantaja(t) Kuntoutussäätiö		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa 17-29 vuotiaiden työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella olevien nuorten kokemuksia ja visioita ajasta- ja paikasta riippumattomasta työhönvalmennuksesta. Opinnäytetyön teoreettinen osuus käsittelee etäkuntoutusta, työhönvalmennusta, nuoruutta yleisesti käsitteenä, nuorisotyöttömyyttä ja siihen liittyviä palveluita.</p> <p>Opinnäytetyö oli osa Kuntoutussäätiön tulevaisuuskioski-konseptin mahdollisten toimintatapojen kartoitusta. Tarkoituksena oli tehdä palvelutarpeen arviointia siitä, kuinka nuoret kokisivat ajasta ja paikasta riippumattomat palvelut työhönvalmennuksessa, mikäli kuntoutussäätiö käynnistäisi tulevaisuuskioskin alaisuuteen etäteknologialla toteutettavaa työhönvalmennusta.</p> <p>Opinnäytetyön kysely toteutettiin kvantitatiivisella ja kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä, käyttäen apuna internet pohjaista webropol-kyselyohjelmaa. Kysely sisälsi sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Kyselyyn vastasi 24 työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella olevaa nuorta, joilla oli aikaisempaa kokemusta työhönvalmennuksesta. Kyselyn avulla pyrittiin saamaan tietoa nuorten suhtautumisesta teknologian käyttöön, joka mahdollistaisi etänä järjestettävän työhönvalmennuksen. Kyselyn tarkoituksena oli myös saada nuorten ajatuksia etänä järjestettävän työhönvalmennuksen sisällöstä sekä siitä miksi kyseiselle palvelulle olisi tarvetta.</p> <p>Kyselyn tulosten mukaan nuorilla ei ollut aikaisempaa kokemusta ajasta- ja paikasta riippumattomista palveluista työhönvalmennuksessa. Pitkät välimatkat ja rahalliset syyt nähtiin suurimpana syynä etänä järjestettävän palvelun tarpeelle ja teknologian käyttö koettiin yleisesti helpoksi. Suurin osa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, ettei teknologian käyttö pienentäisi heidän kynnystään osallistua työhönvalmennukseen. Avoimissa kysymyksissä vastaajat toivat esille arvostuksen myös kasvokkain tapahtuvaan valmennukseen, sekä riittävän ohjeistuksen tärkeyden. Ajasta ja paikasta riippumaton työhönvalmennus ei ole vielä yleisesti käytössä ja on aiheena vielä hyvin tuore. Tulevaisuudessa etänä järjestettävät palvelut myös työhönvalmennuksessa saattavat olla arkipäivää, joten aihetta tullaan varmasti tarkastelemaan vielä paljon erilaisissa tutkimuksissa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Etäkuntoutus, Työhönvalmennus, Nuoruus, Nuorisotyöttömyys, Kuntoutussäätiö, Kuntouttava työtoiminta		
Muut tiedot Liitteet: Webropol-kysely		

Author(s) Suomäki, Aatu Wahlbeck, Noora	Type of publication Bachelor's thesis	Date November 2017
	Number of pages 51	Language of publication: Finnish
		Permission for web publication: X
Title of publication Visions on utilising distance technology in work training among the young and unemployed		
Degree programme Bachelor of Social Services and Health Care – Rehabilitation Counsellor		
Supervisor(s) Pelkonen, Anu & Juntunen, Kristiina		
Assigned by The Rehabilitation Foundation		
<p>Abstract</p> <p>The objective of the thesis was to explore the experiences and visions related to distance work training among young people (aged 17-29 years) currently unemployed or without a place to study. The theoretical part of the thesis focused on distance rehabilitation, work training, the concept of youth in general, youth unemployment and related services.</p> <p>The thesis was part of the Rehabilitation Foundation's Tulevaisuuskioski (The Future Kiosk)-concept, which explores alternative ways of working. The purpose was to assess how young people would experience distance work training, if the Rehabilitation Foundation launched work training services based on distance technology.</p> <p>The study was implemented by using both quantitative and qualitative research methods and it was conducted with the aid of the internet-based Webropol survey application. The survey included both closed-ended and open-ended questions. 24 answers were received from participants who were not in employment or students at the time and who had prior experiences of work training. The purpose of the survey was to gain information about how young adults would relate to the use of technology that would allow for distance work training. Furthermore, the purpose was to collect views on the content of distance work training as well as explore the reasons behind the underlying needs for distance work training.</p> <p>According to the results of the survey, the young respondents had no prior experiences of distance work training. Long geographical distances as well as financial reasons were named as the main causes for the perceived need for distance work training. In general, the use of the technology was perceived to be easy. However, the majority of the participants felt that the use of technology would not lower the threshold to participate in work training. In the answers to the open-ended questions the participants highlighted the value of receiving work training face-to-face and the importance of sufficient guidance. Distance work training is not widely used today, and as such, it is a new topic. Distance work training can become an everyday practice in the future and it will very likely be the topic of numerous studies.</p>		
Keywords/tags (subjects) Distance rehabilitation, work training, youth, youth unemployment, rehabilitation foundation, rehabilitative work		
Miscellaneous Attachments: Webropol survey		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Etäkuntoutus.....	5
3	Työhönvalmennus	8
	3.1 Kelan ammatillisen kuntoutuksen työhönvalmennuksen palvelulinja	10
	3.2 Työpajatoiminta	14
4	Kuntouttava työtoiminta	15
5	Nuoruus	16
	5.1 Nuorten syrjäytyminen.....	17
	5.2 Nuorisotyöttömyys.....	20
	5.3 Nuoret ja palvelujärjestelmä	23
	5.3.1 Nuorisolaki ja palvelut	23
	5.3.2 Nuorisotakuu	25
6	Opinnäytetyön toteutus	26
	6.1 Toimeksiantaja	26
	6.2 Tarkoitus ja tavoite.....	27
	6.3 Aineistonkeruumenetelmät	28
	6.4 Kyselyn tulosten analysointi.....	30
	6.5 Eettisyys ja luotettavuus	31
7	Tulokset	32
	7.1 Kyselyyn vastanneiden perustiedot	33
	7.2 Kyselyn tulokset.....	33

8	Tulosten analysointi ja johtopäätökset	38
9	Opinnäytetyön pohdinta.....	41
	Lähteet	44
	Liitteet.....	49
	Liite 1. Webropol-kysely.....	49
	Kaavio 1 Työhönvalmennus	14

1 Johdanto

Nuoruus, opintojen ulkopuolelle jääminen, työttömyys ja näiden edellä mainittujen kautta myös syrjäytymisvaara, ovat nykypäivänä monelle nuorelle aikuiselle tuttuja käsitteitä. Kouluihin on tänä päivänä korkeat hakukriteerit, koulutus kuitenkin välttämätön ja ilman koulutusta ei tahdo löytyä työtä. Nykymaailmassa koulutuksesta ja työhausta on tullut entistä vaativampaa. Yhä useammat nuoret jäävät syystä tai toisesta näiden kahden tekijän ulkopuolelle, ja tästä syystä myös syrjäytymisvaara kasvaa. Ilman koulutusta ja työtä, ihminen saattaa jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle ja sieltä noustakseen usein myös tarvitsee ohjausta ja opastusta. Nykyään etenkin nuorille on kehitetty paljon erilaisia palveluita ohjaukseen ja elämänhallintaan, jossa ammattilaiset auttavat opiskelupaikan etsimisessä/saavuttamisessa, työvalmennuksessa, työhaussa ja yleisesti elämän hallinnassa.

Teknologia on yleistynyt ja on myös jatkuvasti yleistymässä. Hyvinvointitekniologia on nykyään jo arkipäivää. Käsitteenä hyvinvointitekniologia on hyvin laaja, sen voidaan ajatella kattavan lähes kaiken teknologian, jolla on kosketuspintaa ihmiseen ja ihmisen toimintaan. Nykyään on yleistymässä myös kaikki muukin ajasta ja paikasta riippumaton toiminta, joissa teknologiaa hyödynnetään.

Opinnäytetyössä tarkastellaan nuorten syrjäytymisvaaraa ja sen ehkäisemiseksi tarvittavia apukeinoja ajasta ja paikasta riippumattoman työhönvalmennuksen kautta. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on siis selvittää työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella olevien nuorten subjektiivisia kokemuksia ja visioita työhönvalmennuksesta sekä erityisesti heidän omia mahdollisia visioitaan teknologian hyödyntämisestä kyseisessä valmennuksessa. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen kyselyselvitys, jolla pyritään selvittämään nuorten omia mielipiteitä ja aiempia kokemuksia etäteknologian hyödyntämisestä työhönvalmennuksessa.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin etsittiin vastauksia Webropol-kyselyohjelmalla. Kyselyllä pyrittiin saamaan tietoa siitä, kuinka työ- ja opiskeluelämän ulkopuolelle jääneet nuoret kokisivat mahdollisen etäteknologian hyödyntämisen etäkuntoutuksessa. Kysymyksillä opinnäytetyössä oli tarkoitus saada tietoa myös nuorten omista

mahdollisista ideoista, joita etäteknologian hyödyntämisessä voisi käyttää, ja erityisesti siitä, minkälainen etäteknologian muoto valmennuksessa olisi eniten heitä itseään palveleva.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Kuntoutussäätiö ja työn tarkoituksena oli olla osa Kuntoutussäätiön tulevaisuuskioski-konseptin mahdollisten toimintatapojen kartoitusta. Tulevaisuuskioski on Kuntoutussäätiön yrityskiihdyttämö, jonka päätavoitteena on vahvistaa työllisen, ei työttömän identiteettiä. Tulevaisuuskioskin ideana on, että ihmiset pystyvät matalankynnyksen periaatteella tulla päivittämään niitä taitojaan, joihin tarvitsevat apua. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä palvelutarpeen arviointia, siitä kuinka etäteknologia mahdollistaisi myös nuorille paremmin tulevaisuuskioskin palvelut ajasta ja paikasta riippumattomasti, mikäli kuntoutussäätiö käynnistäisi tulevaisuuskioskin alaisuuteen etäteknologialla toteutettavaa työhönvalmennusta. Työllä pyrittiin saamaan vastauksia siihen, kuinka nuoret kokevat tähän mennessään käyttämänsä palvelut, olisiko ajasta-ja paikasta riippumattomille palveluille tarvetta ja helpottaisiko kyseiset palvelut nuorten osallistumista.

2 Etäkuntoutus

Erilaisten tieto- ja viestintäteknisten laitteiden ja sovellusten käyttö on yleistynyt kuntoutuksessa kovaa vauhtia, mutta kerättyä systemaattista tietoa etäkuntoutuksesta on kuitenkin heikosti saatavilla. Etäkuntoutus määritellään erilaisten etäteknologiaa hyödyntävien laitteiden tavoitteelliseksi käytöksi kuntoutuksessa. Etäkuntoutus on ammattilaisen ohjaamaa ja seuraamaa kuntoutusta, jolla on selkeä alku ja loppu, toteutus on vain ajasta ja paikasta riippumatonta. (Salminen, Hiekkala & Stenberg 2016, 9.)

Etäkuntoutus dokumentoitiin ensimmäisen kerran vuonna 1959, kun interaktiivista videota käytettiin Nebraskan psykiatrisessa instituutissa mielenterveyspalveluiden tuottamiseen. Viimeisen yli 50 vuoden aikana, insinöörit ja klinikat ovat tutkineet kuinka teknologiaa voisi hyödyntää henkilöille jotka asuvat syrjäseuduilla ja tarvitsevat erityistä tukea. Nykyään onneksi nopeat datayhteydet ovat mahdollistaneet monipuolisemman teknologian käytön. (McCue, Fairman & Pramuka 2009.)

Etäkuntoutuksessa käytetyt teknologiat voivat vaihdella puhelinyhteydestä verkon välityksellä toimiviin laajoihin videoneuvottelulaitteisiin. Näiden lisäksi nykyään käytetään yhä enemmissä määrin uudempaa teknologiaa, kuten mobiiliteknologiaa, langatonta yhteydenpitoa, robottivälineistä kuntoutusta sekä mobiiliteknologiaa. Etäkuntoutuksen alkuvaiheissa hyödynnettiin jo kämmentietokonetta, lähinnä henkilökohtaisen ajan -ja muistinkäytön hallintaan. Myöhemmin nämä on korvattu älypuhelimilla ja asennettavilla sovellusohjelmilla. Nykyaikaisen mobiililaitteiden käyttäminen etäkuntoutuksessa on vielä uutta, mutta mitä suuremmissa määrin kasvavaa. Mobiililaitteiden yleistymisen myötä koko etäkuntoutus hyvin todennäköisesti laajenee tietokonepohjaisista ratkaisuista selain- ja sovelluspohjaisiin menetelmiin, jotka ovat käytettävissä ajasta, paikasta ja laitteesta riippumatta. Tietokoneohjelmien ja sovellusten yleistyessä, yleistyy myös ajasta ja paikasta riippumaton kuntoutuminen, jolloin harjoittelua voidaan tehdä ajasta ja paikasta riippumatta. (Salminen ym. 2016, 27-28.)

Nykypäivänä etäkuntoutukseen soveltuvia laitteita ja ohjelmistoja on hyvin paljon, mutta tärkeää on ennen teknologian valintaa tarkastella tarvittavaa palvelua, kuntoutujan tarpeita ja erityislaitteiden tarvetta ja kustannuksia. Etäkuntoutuksen tulisi

vastata laadultaan kasvokkain tapahtuvaa kuntoutusta. On tärkeää myös huomioida, mitä kyseinen kuntoutusmuoto vaatii kuntoutujalta. On huomioitava myös se, että laitteiston ohjaaminen ja käyttö onnistuvat helposti. (Mts. 31-32.)

Kuntoutuspalveluiden saatavuus kasvaa huomattavasti etäkuntoutuksen hyödyntämisellä. Sosiaali- ja terveysalalla voidaan tarjota paljon uusia palveluita asuinpaikasta- ja palveluntarjoajasta riippumatta. Etäkuntoutus tuo kuntoutujalle mahdollisuuden valita kuntoutuspaikka ja mahdollisuuksia asuinpaikasta riippumatta. (Opas-kirja etäkuntoutuksen maailmaan 2016.)

Palveluiden digitalisoituminen on myös hallituksen 2015-2019 tavoitteista. Digitalisoitumisella tarkoitetaan älykkäiden ratkaisujen ja teknologian integroitumista arkeen. Digitalisaatio taas on yläkäsite sille, kun toimintoja aletaan muuttamaan toisenlaisiksi tietotekniikan avulla. Etäkuntoutus on yksi malliesimerkki palveluiden digitalisoinnista. Etäkuntoutuksesta kuitenkin puhutaan monin eri termein, koska se ei ole itsessään vielä saavuttanut vakiintunutta paikkaansa etäkuntoutuksen kuvaajana. Etäkuntoutusta kuvataan usein monin eri termein kuten nettiterapia, virtuaaliterapia, mobiilikuntoutus. Nämä kaikki ovat kuitenkin liian kapeita kuvaamaan etäkuntoutuksessa hyödynnettävän teknologian kirjoa. (Salminen ym. 2016, 11)

Etäkuntoutus voidaan jakaa kahteen osaan. Reaaliaikaisessa etäkuntoutuksessa kuntoutuja ja palveluntuottaja ovat reaaliajassa yhteydessä toisiinsa teknologiaa hyödyntävien sovelluksien avulla esim. puhelimen, internetin tai videoyhteyden avulla. Tämän kaltaista kuntoutusta voidaan hoitaa sekä ryhmissä tai yksilöllisesti, teknologian tavasta riippuen. Ajasta ja paikasta riippumattomilla menetelmillä taas tarkoitetaan ajasta ja paikasta riippumatonta kuntoutusta, jonka asiakas hoitaa itsenäisesti ammattilaisen suosittelemana etäteknologian, esimerkiksi sähköpostin, ääni- ja videonauhohoitusten sekä tietokoneharjoitusohjelmien avulla. Ajasta ja paikasta riippumattoman kuntoutuksen välineinä voidaan käyttää hyödyksi esim. verkkomateriaaleja, asiakkaan omatoimisesti toteuttamia harjoitteluohjelmia -tai pelejä/sovelluksia, jotka muistuttavat tai kannustavat omatoimiseen harjoitteluun etäteknologian, esimerkiksi sähköpostin, ääni- ja videonauhohoitusten sekä tietokoneharjoitusohjelmien avulla. (Mts. 11-13.)

Etäkuntoutusteknologiasta voidaan luoda potentiaalinen hyöty kuntoutuspalveluna asiakkaalle, koska kuntoutuspalvelut voidaan teknologiaa hyödyntämällä tuoda asiakkaan kotiin, työpaikalle tai minne vain asiakkaan tarpeiden mukaan. Esimerkit löytyvät käyttäytymisterapian kirjallisuudesta, jossa on todisteita siitä, että tapahtumat, jotka tapahtuvat kuntoutujan luonnollisessa ympäristössä, ovat paljon tehokkaampia kuin sama terapia/kuntoutus klinikalla saatuna. Tätä hyötyä on tuotu käytäntöön hoitamalla kipua, paniikkia, sosiaalista fobiaa ja uudelleen loukkaantumisen pelkoa vastaan. (McCue ym. 2009.)

Etäkuntoutusta tarjoavalla henkilöstöllä tulee oman ammatillisen osaamisensa lisäksi olla tarvittavat taidot etämenetelmien perusteisiin ja käyttöön. Etämenetelmien käyttöön vaikuttaa oleellisesti henkilökunnan kouluttautuminen, osaamisen päivittäminen ja etämenetelmien harjoittelu. Tämä myös lisää huomattavasti motivaatiota etäkuntoutuksen käyttöön. (Opaskirja etäkuntoutuksen maailmaan 2016.)

Suomessa etäkuntoutusta on tutkittu käsitteenä hyvin vähän, vaikka sen tutkiminen onkin aloitettu 2000-luvun alkupuolelta saakka erilaisissa kehittämishankkeissa ja kokeissa. Kohderyhmänä ovat olleen pääasiassa ikääntyneet ihmiset. Etäkuntoutusta on lähdetty kehittämään myös vammaisille ihmisille sekä sitä käytetään ja kehitetään paljon myös psykoterapiassa. Etäkuntoutusta käytetään paljon mm. fysioterapiassa, puheterapiassa ja eniten käytetty menetelmä on psykoterapiassa käytetty nettiterapia. (Salminen ym. 19.) Suomi on perinteisesti nähty tietoteknisesti hyvinkin edistyneenä maana, mutta terveydenhuollon tietoteknisten sovellusten soveltaminen ja kehittäminen ovat silti kaukana kansainvälisestä kärjestä. Suomessa on kuitenkin pitkät välimatkat ja vähän kuntoutusalan palveluntuottajia, joten tarve palveluiden kehittämiseksi kasvaa jatkuvasti. (Mts. 25.)

Kela on eAKSE-hankkeellaan lähtenyt tuomaan ammatillista kuntoutusta niiden ulottuville, jotka eivät ole pystyneet aloittamaan hakemaansa kuntoutusta. Hankkeen tavoitteena on luoda ammatillisen kuntoutuksen aloitusvaiheisiin etätyökalu, jonka tehtävät ovat pääasiassa etänä suoritettavia, mutta vaativat myös lähikontaktia. (eAKSE-kehittämishankkeen toteuttamissuunnitelma 2016.)

Etäkuntoutus on yhä kasvava menetelmä, jolla kuntoutuspalveluja voidaan välittää asiakkaille, klinikoille ja järjestelmille teknologian avulla minimoimalla esteet (etäisyys, aika, kustannukset). Erityisesti huomiota on kiinnitetty etäkuntoutuksen tehokkuuteen, kun halutaan vähentää aikaa ja kustannuksia kuntoutuspalvelujen tuottamisessa. Jotkin tutkimukset ovat vertailleet etäkuntoutuspalveluja kasvokkain kohdattuun tapahtumaan, jotta voidaan löytää onko nämä lähestymistavat yhtä hyviä verrattaen perinteisiin kuntoutumisen lähestymistapoihin. Etäkuntoutus voi tarjota uusia mahdollisuuksia, jotka ovat vielä tehokkaampia niiden tarjoaman korkean saatavuuden ja uusimman ymäristön luomiseen. (McCue ym. 2009.)

3 Työhönvalmennus

Työhönvalmennus kuuluu Suomessa vaikeasti työllistyvien työllistämistoiminnan sekä ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteisiin. Suomessa työhönvalmennusta toteutetaan sekä Kelan, työeläkelaitoksen, että työ- ja elinkeinohallinnon toimintana. Valmennusta toteutetaan lisäksi mm. kuntien ja kuntayhtymien toimesta, sekä sitä kehitetään ja toteutetaan lukuisissa, erityisesti ERS-rahoitteisissa projekteissa ja hankkeissa. Yhteinäistä määritelmää ei työhönvalmennukselle kuitenkaan ole, vaan sitä sovelletaan erilaisissa tilanteissa erilaisin keinoin. (Härkäpää, Harkko & Lehtinen 2013, 65.)

Työhönvalmennus on palvelua, sekä toimintaa jolla pyritään auttamaan niitä ihmisiä jotka tarvitsevat tukea työelämään siirtymisessä tai siinä pysymisessä.

Ohjaustehtävissä ja työhönvalmennustehtävissä ohjaajalla on erilaisia nimikkeitä.

Työpajakentässä käytetään yleisimmin työvalmentaja nimikettä, kun asiakasta ohjataan työssä kyseisellä pajalla tai johonkin tiettyyn työhön. Kun asiakkaan taitoja tai osaamista harjoitetaan työpajan ulkopuolella, puhutaan silloin yksilövalmentajasta. Kuntoutuksenohjaajat toimivat Kelan työhönvalmennuksessa, mutta myös työelämänasiantuntijan nimikkeellä voidaan toimia. (Lampinen & Pikkusaari 2012, 12.)

Työhönvalmennuksen tavoitteena on pyrkiä ohjaamaan ja neuvomaan henkilöä, joka tarvitsee tukea työllistymiseen. Työhönvalmennus on aina yksilökohtainen prosessi,

jossa edetään porras portaalta tiettyyn tavoitteeseen. Keskustelut ryhmissä, työtehtävät, työharjoittelu, työkokeilut, työtoiminta, työkyvynarviointi, sekä kuntoutumista tukevat toimenpiteet edesauttavat asiakasta pääsemään kiinni takaisin työelämään. Tässäkin tapauksessa nuoret, joilla ei välttämättä ole työkokemusta ja ovat jääneet opiskelu- tai työpaikan ulkopuolelle, voivat työhönvalmennuksen kautta löytää uusia kiinnostuksen kohteita, mutta ennen kaikkea löytää oman polkunsu kohti työelämää. (Lampinen & Pikkusaari 2012, 12-13.)

VATES-säätiö, sekä valtakunnallinen työpajayhdistys ovat selostaneet työhönvalmennuksen olevan käsitteenä henkilön tukemista, auttamista ja ohjaamista parempaan työllistymiseen. Kansaneläkelaitos eli KELA, on määritellyt työhönvalmennuksen siten, että sillä tuetaan vajaakuntoisen henkilön työelämässä pysymistä, työelämään palaamista tai työllistymistä. (Mts. 10.)

Kelan työhönvalmennus on palvelua, sekä osa ammatillisen kuntoutuksen kokonaisuutta, jolla tuetaan myös mielenterveyskuntoutujien työllistymistä. Mielenterveyskuntoutujien tärkeimpänä lähtökohtana on heidän motivaationsa, sekä voimavarat tehdä ja halu päästä kiinni takaisin työelämään. Näitä edellä mainittuja asioita pyritään parantamaan ja auttamaan työhönvalmennuksessa. Työkeskukset, työhönvalmennussäätiöt tai muut palveluntuottajat järjestävät mm. mielenterveyskuntoutujille erilaisia työkokeiluja. (Mts. 10-11.)

Vajaakuntoisen työhönvalmennuksessa on tärkeää ottaa huomioon kuntoutujan elämänhistoria ja miettiä mikä olisi kyseiselle henkilölle sopivin vaihtoehto. Työkokeilu on mahdollista, jos kuntoutuja haluaa selvittää mahdollisuuksiaan palata työmarkkinoille tai selvittää uravaihtoehtojaan. Tilanteissa, joissa kuntoutujalle halutaan kokemusta ja tutustumista työelämään, on työharjoittelu vaihtoehtona paras eli silloin puhutaan työhönvalmennuksesta. (Mts. 11.)

Kelan tutkimusraportin (2013, 135), mukaan työhönvalmennukseen osallistuneissa on paljon nuoria miehiä, ja erityisesti nuorilla joilla vain perusasteen koulutus. Rekisteritietojen mukaan Kelan asiakkaat, jotka osallistuivat työhönvalmennukseen, olivat pääasiassa useammin naisia kuin miehiä. Vastakkaisesti taas TE-hallinnon asiakkaat olivat selvästi useammin miehiä kuin naisia. Molempien tahojen järjestämässä kuntoutuksessa, alle 30-vuotiaiden nuorten miesten osuus oli kuitenkin

suhteellisen suuri. Huomattavaa oli myös se, että nuorelle ikäryhmälle tyypillistä oli myös se, että huomattavalla osalla oli vain perusasteen koulutus. 80% alle 30-vuotiaasta työttömiksi tai "ulkopuolisiksi" jääneistä nuorista ei myöhemminkään suorita perusastetta korkeampaa tutkintoa. Tämä johtaa siihen, että nuorten työhönvalmennukseen onkin asetettava erityisiä vaatimuksia. Ammatillista tutkintoa vailla olevien henkilöiden valmennuksessa on jo ensi vaiheessa arvioitava mitä keinoja työllävalmiuksien ja työssä tarvittavien taitojen kehittymiseen vaaditaan. (Härkäpää ym. 2013, 26.)

3.1 Kelan ammatillisen kuntoutuksen työhönvalmennuksen palvelulinja

Työhönvalmennus muuttui vuoden 2017 alussa siten, että se kuuluu tällä hetkellä työllistymistä edistävään ammatilliseen kuntoutukseen (Teak). Se korvaa aiemmin olevat työhönvalmennuksen, työkokeilun sekä mielenterveyskuntoutujien standardit. Ammatillisen kuntoutuksen työllistymistä edistävään palveluun kuuluu kolme linjaa, jotka ovat työkokeilu, työhönvalmennus, sekä näiden kahden yhdistelmä. Kelan, kuntoutujan, sekä kuntoutuksen ohjaavan tahon tehtävänä on auttaa asiakasta löytämään hänelle sopivin linja. Valintaan vaikuttaa ammatillisessa kuntoutusselvityksessä laadittu ammatillinen kuntoutussuunnitelma, koska sen avulla tiedetään kuntoutujan tavoitteet ja kuntoutustarve. (Kelan avo- ja laitospuotoisen kuntoutuksen standardi 2017, Työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus, 1-6.)

Työhönvalmennukseen pääsemisen edellytyksenä on, että kuntoutujalla täytyy olla lääkäriltä myönnetty B-lausunto, sekä valmiiksi tehty kuntoutushakemus. Kyseiset asiakirjat on toimitettava kelalle. Kuntoutujan saatua Kelalta myönnetyn kuntoutuspäätöksen, on hänen sitouduttava kuntoutukseen. Tässä vaiheessa palveluntuottaja ottaa yhteyttä kuntoutujaan, jonka kanssa sopivat jatkosta. Terveystieteelliset teettää kuntoutujasta tarkat työ- ja opiskelukyky, sekä lääketieteelliset arviot, jonka jälkeen arvioidaan sijoittuuko henkilö ammatilliseen vai lääketieteelliseen kuntoutukseen. Kuntoutujan kokonaistilannetta voidaan arvioida myös ammatillisen

kuntoutus selvityksen avulla, jossa moniammatillinen tiimi tarkastelee kuntoutujan terveyttä ja ammatillisia vaihtoehtoja. (Mts. 2-4)

Työhönvalmennuksessa kuntoutujan tulee olla aktiivinen ja motivoitunut. Hänen täytyy asettaa itselleen tavoitteita ja päämääriä, jotka ovat saavutettavissa. Tavoitteiden asettelussa auttavat kuntoutujan työpari sekä omaohjaaja. Kuntoutujan on tärkeä arvioida omaa etenemistään tavoitteiden tai edistymisen seuraamisen avulla. Ratkaisuvaihtoehtojen löytäminen on kuntoutujalle tärkeä asia ja tukena hänellä on kuntoutuksesta vastaava henkilöstö. (Mts. 3-4)

Työhönvalmentajan tehtävänä on tukea kuntoutujaa, sekä motivoida ja kannustaa häntä työpaikan etsinnässä. Työyhteisössä pysyminen, onnistumisen kokemukset työssä sekä ammatillinen kehitys ovat asioita, joita työhönvalmentajan täytyy huomioida kuntoutujan tilanteessa. Valmennuksen lopussa katsotaan, onko tavoitteet saavutettu ja mikä on ollut kuntoutujan kehitys. Työhönvalmentaja, kuntoutuja, sekä työnantaja tarkastelevat onko tavoitteisiin päästy, sekä miten työ- ja toimintakyky on kuntoutujalla edistynyt. Tärkeää on nimenomaan tarkastella kuntoutujan kokonaistilannetta. (Kelan avo- ja laitospuotoisen kuntoutuksen standardi 2017, 3-4.)

Työhönvalmennus soveltuu kuntoutujalle, joka haluaa päästä kiinni työelämään, on työhaluinen sekä tietää millainen työ sopisi hänen kokonaistilanteeseen. Tärkeää on, että kuntoutuja itse tiedostaa tarvitsevansa tukea työllistymisessä. Tavoitteena on löytää kuntoutujalle sopiva työkenttä, missä olisi mahdollista päästä kiinni omiin henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Työharjoittelun kautta pyritään löytämään kuntoutujalle palkkatyötä vastaava mielenkiinnon kohde. (Mts. 4-5)

Työhönvalmennuksen kesto on enintään 60 päivää, jos kuntoutuja ei saa palkka- tai ansiotyöpaikkaan ulkopuolisesta työpaikasta ja 120 päivää mikäli hän saa palkka- tai ansiotyöpaikan. Kokonaispituudeltaan työhönvalmennus on 180 päivää, mutta se täytyy toteuttaa viimeistään 21 kuukauden aikana. (Mts. 6)

Palveluntuottaja alkaa suunnitella asiakkaan kanssa kuntoutusta omissa yksikössään, kun hän tapaa kuntoutujan ensimmäisen kerran. Kuntoutuksen suunnittelu kestää yhden päivän. Kuntoutujan omaohjaaja eli työhönvalmentaja käy aloituskeskustelun kuntoutujan kanssa. Aloituskeskustelun tarkoituksena on luoda luottamus kuntoutujan ja työhönvalmentajan välille, sekä tehdä kuntoutuksesta

tavoitteellinen. Tavoitteiden asettamisessa voidaan käyttää kelan mm. GAS-tavoitelomaketta. Työhönvalmentaja käy läpi kuntoutujan opiskelu- ja työhistoriaa ja selvittää kuntoutujan tulevaisuuden tavoitteita. Työhönvalmentajan tai omaohjaajan on tärkeä selventää kuntoutujalle kuntoutuksen tavoitteet ja sen eteneminen. (Mts. 11)

Kun kuntoutuja ja omaohjaaja/työhönvalmentaja ovat keskustelleet kuntoutujan omista työelämäntavoitteista ja työtoiveista, tehdään työllistymiseen tähtäävä ammatillinen suunnitelma. Suunnitelmaan kirjataan ylös kuntoutujan omat tavoitteet, menetelmät joita käytetään kuntoutuksessa mm. välitehtävät, kuntoutuspäiväkirja, ryhmämuotoinen toiminta ja lisäksi se mitä halutaan kuntoutuksella saavutettavan. Työhönvalmentajan täytyy sopia kuntoutujan kanssa ajankohdat edistymisen tarkastelulle kuntoutuksen aikana, jotta nähdään, onko tavoitteisiin päästy. (Mts. 12)

Taitojen ja työvaihtoehtojen kartoituksessa työhönvalmentajat käyvät läpi kuntoutujan osaamisen, taidot ja sen mitä hänen haluamansa työ vaatii. Työhönvalmentajien tehtävänä on perehdyttää kuntoutuja niihin säädöksiin, jotka pätevät työelämässä. Työpaikalla toimiminen, oikeudet ja velvollisuudet ovat tärkeitä asioita, joita työhönvalmentajan täytyy kertoa kuntoutujalle. Taitojen ja työvaihtoehtojen kartoituksen kesto on yleensä 0-5 päivään, riippuen asiakkaasta. (Mts. 13)

Työhönvalmentajat ja kuntoutuja etsivät työharjoittelu-, palkkatyö- tai ansiotyöpaikkaa kuntoutujalle. Paikkoja haetaan ulkopuoliselta työpaikan tarjoalta eli ei esimerkiksi palvelutuottajan yksiköstä. Työhönvalmentajat auttavat kuntoutujaa tekemään ansioluettelon ja neuvomaan työnhaussa, sekä kehittämään kuntoutujan työnhakutaitoja. Tässä vaiheessa kuntoutujan on hyvä kirjoittaa kuntoutuspäiväkirjaa, jotta työhönvalmentajat voivat seurata työn etsinnän etenemistä, varsinkin jos kuntoutuja hakee itsenäisesti työpaikkoja. Työtä täytyy etsiä monipuolisesti eri paikoista ja ottaa yhteyttä työnantajiin jotka voisivat olla varteenotettavia. Kuntoutujan tukeminen esimerkiksi työhaastatteluissa on työhönvalmentajien tehtävä. Työhönvalmentajat voivat teettää kuntoutujalle erilaisia harjoituksia nimenomaan työhaastteluihin liittyen, helpottaakseen kuntoutujan työpaikan saamista. (Mts. 15)

Työpaikoilla käydään ennen työn aloittamista aloituskeskustelu, jossa on mukana työhönvalmentaja, kuntoutuja ja työpaikan edustaja. Aloituskeskustelun tarkoituksena on sopia työhönvalmentajien tuen määrä työn aikana. Työhönvalmentaja käy työpaikkakäynnillä kuntoutujan työharjoittelun ensimmäisellä viikolla. Ensimmäisenä kuukautena kaksi kertaa viikossa tai usemmin jos siihen on tarvetta. Kuukauden jälkeen käyntien määrät vähenevät. Työhönvalmentaja ja kuntoutuja voivat olla myös yhteydessä puhelimitse tai sähköpostitse toisiinsa ja näin ollen korvata joitakin työpaikkakäyntejä. (Mts. 16)

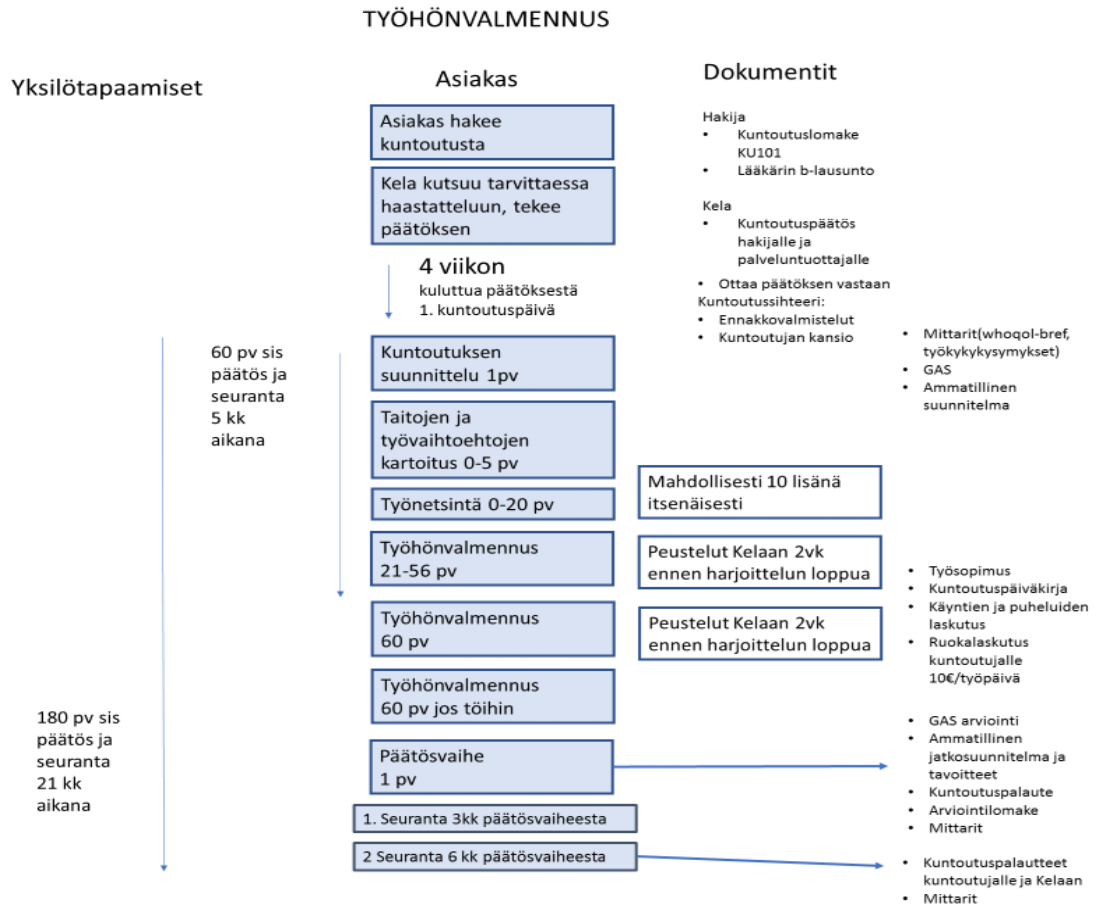
Kuntoutujan ollessa työharjoittelussa, sopii työhönvalmentaja yhdessä työpaikan edustajan ja kuntoutujan kanssa arviointikeskusteluja. Arviointikeskustelujen tarkoituksena on käydä läpi työskentelyn sujumista työpaikalla, arvioida kuntoutujan edistymistä ja sitä onko asettuihin tavoitteihin päästy. Keskusteluissa käydään myös kuntoutujan mahdollisia kehittämistarpeiden kohtia, sekä onnistumisia. Arviointikeskustelu käydään läpi ennen kuin jakso päättyy. Omaohjaaja lähettää jatkohakemuksen Kelalle, jossa perustelee tarpeen kuntoutumisen jatkamisesta. Jatkohakemus täytyy lähettää Kelalle 2 viikkoa ennen harjoittelun loppua. (Mts 18)

Kun kuntoutuja on saavuttanut kuntoutustavoitteensa tai ulkopuolista työpaikkaa ei ole löytynyt tai kuntoutuspäivät ovat tulleet täyteen, tulee kuntoutus päätökseen. Kuntoutuksen päättämiseen liittyvään päätöskeskusteluun osallistuvat kuntoutuja, sekä omaohjaaja. Päätöskeskustelussa käydään kuntoutujan kanssa läpi, onko tavoitteisiin päästy, onko ammatillista kehittymistä tullut ja onko kuntoutus ollut hyödyllistä. Kuntoutujan tavoitteet laaditaan seurantaan asti, jotta ne tukevat hänen työssä pysymistä tai siihen pääsemistä. (Mts. 18)

Seurannassa arvioidaan kuntoutujalle asetetut tavoitteet. Ensimmäisen seuranta-vaiheen kesto on 3kk, jonka aikana kuntoutuja asettaa tavoitteet. Toinen seuranta-vaihe on kestoaltaan 6kk. Tavoitteiden asettamisessa huomioidaan, kuntoutujan työssä pysyminen ja mahdollinen työn saanti. Ensimmäisen ja toisen seurannan jälkeen palveluntuottaja laatii kuntoutuspalautteen, jossa kerrotaan kuntoutujan tilanne, tarvittava tuki työhön pääsemiseksi, sekä arviot kuntoutukseen osallistuneiden vaikutuksista. (Mts. 19-20)

Alla olevaan työhönvalmennus- kaavioon on kuvattu työhönvalmennuksen palvelulinjan toiminta pääpiirteittäin. (Mts. 1-20)

Kaavio 1 Työhönvalmennus

3.2 Työpajatoiminta

Työpaja toiminnalla pyritään parantamaan yksilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön sekä vahvistamaan hänen arjenhallintataitojaan työn tai siihen liittyvien valmennuksien avulla. Työpajojen asiakkaina on nuoria ja aikuisia, jotka tarvitsevat tukea kiinnittyäkseen koulutus- ja työmarkkinoille. Pajoille ohjaututaan usein TE-palveluiden, sosiaalitoimen, oppilaitosten tai etsivän nuorisotyön kautta. Työvalmennuksen toiminnalla pyritään tukemaan asiakkaan työkykyä, työyhteisöosaamista sekä kerryttämään asiakkaan ammatillista osaamista. Yksilövalmennuksella puolestaan vahvistetaan asiakkaan toimintakykyä, arjen hallintaa sekä tulevaisuuden suunnittelua. Vuonna 2015, työpajatoimintaa nuorille järjestettiin 93% Suomen kunnista. Kaikkiaan työpajatoiminnassa oli 25 000 valmentautujaa, joista noin 14 700 oli alle

29-vuotiaita nuoria. Pajojen asiakkaat sijoittuvat usein työpajalle kuntouttavaan työtoimintaan tai työkokeiluun, osa työskentelee työpajalla palkkatuetussa työssä tai on siellä opintoihin liittyvillä tukijaksoilla. (Työpajatoiminta suomessa. n.d.)

Nuorten työpajatoiminta on määritelty nuorisolaissa (1285/2016). Laissa säädetään nuoren tietojen käsittelystä, nuorten työpajatoiminnan tehtävistä sekä huumausainetestauksesta työpajatoiminnassa sekä valtionavustuksen myöntämisestä.

Nuorisolain 4 luvun 13 §:n mukaan työpajatoiminnan tehtävänä on parantaa nuoren elämähallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. (Nuorisolaki 1285/2016, 13§)

Työpajatoiminta on nuorille valmentamista työn avulla. Valmennuksessa nuori tekee töitä pajalla omien edellytystensä mukaan. Tavoitteena on siis tukea nuorten yksilöllistä kasvua ja valmiuksia päästä koulutukseen, päästä avoimille työmarkkinoille tai suorittaa aloitettu koulutus loppuun. Valmentamisen menetelmiä ovat työ-, ryhmä- ja yksilövalmennus. Työpajatoiminta on pääasiassa joustavassa oppimisympäristössä tapahtuvaa, tekemällä oppimista korostavaa sekä erityisesti yksilön edellytysten suunnitelmallista palvelua. (Nuorisolaki 1285/2016, 13§)

4 Kuntouttava työtoiminta

Pitkäaikaistyöttömän elämähallinnan parantaminen, työ- ja toimintakyvyn edistäminen, sekä arjenhallinnan vahvistaminen ovat kuntouttavan työtoiminnan tavoitteita. Kuntouttava työtoiminta on kunnan järjestämää toimintaa pitkäaikaistyöttömille asiakkaille, jotka saavat toimeentulo- ja työmarkkinatukea. (Kuntouttava työtoiminta. n.d.). Kuntouttavaa työtoimintaa koskee laki (L2.3.2001/189) kuntouttavasta työtoiminnasta, jossa säädetään toimintaa koskevista toimenpiteistä. Toimenpiteiden tarkoituksena on edistää asiakkaan työllistymistä, sekä parantaa asiakkaan osallistumista työ- ja elinkeinoviranomaisten tarjoamiin julkisen työvoimapalvelun koulutuksiin (L2.3.2001/189, 1§). Asiakas voi olla kuntouttavassa työtoiminnassa 1-4 päivää viikossa, 3-24 kuukauden ajan, riippuen

asiakkaan yksilöllisistä tarpeista. TE-hallinnon työllistämistä edistäviin palveluihin hakeutuessa, on kuntouttavan työtoiminnan oltava asiakkaalle tavoitteellista. Työllistyminen ja koulutukseen hakeutuminen ovat tavoitteellista toimintaa kuntouttavassa työtoiminnassa. (Kuntouttava työtoiminta. n.d.).

Kuntouttava työtoiminta sisältää asiakkaalle yksilövalmennusta, työtoimintaa, ryhmätoimintaa, sekä toimintakyvynarviointia. Laissa ei ole määritelty kuntouttavan työtoiminnan sisältöä. Tärkeintä on asiakkaan työelämävalmiuksien ja elämänhallinnan edistäminen. Asiakkaiden toimintakyky voi vaihdella kuntouttavassa työtoiminnassa paljon, jonka seurauksena osa asiakkaista voi saada vastuullisempiakin työtehtäviä. Osalle ohjattu toiminta ja päivärytmin löytäminen riittävät. (Kuntouttavan työtoiminnan sisältö 2014)

5 Nuoruus

Nuoruus on ikävaihe, joka sijoittuu siirtymävaiheeseen lapsuuden ja aikuisuuden välille. Nuoruutta on käsitteenä hyvin hankala määritellä yksiselitteisesti, koska nuoruuden alkaminen ja loppuminen eivät ole koskaan selkeärajaisia. Virallisia nuoruuden ikämäärittelyjä on olemassa lukuisia. Hallinnollisten ja tilastollisten säädösten mukaan, nuoruus ajoitetaan sijoittumaan 15-29 ikävuoden välille. Tutkimukset, jotka painottuvat sosiologisiin, kulttuurisiin, biologisiin ja psykologisiin, asettavat nuoruuden sijoittumaan 13-23 ikävuoden välille. Suomessa nuorisolaki (72/2006) määrittelee kaikki alle 29-vuotiaat henkilöt. Ikämäärittelyt ovat aina kovin epämääräisiä laajuntensa vuoksi. Ikäjakautuksen alkupäähän sijoittuvat henkilöt ovat vielä monella tapaa kiinni kasvattajissaan sekä sosiaalisesti velvoittavissa toiminnoissa. Kun taas ikähaarukan yläpäähän sijoittuvat henkilöt voidaan laskea jo nuoriksi aikuisiksi ja ovat jo itsenäisyytensä puolesta lähempänä aikuisuutta kuin nuoruutta. (Juvonen 2015, 25-26.)

Nuoruuden kategorisoituminen tiettyyn ikäryhmään on yleisesti ottaen peräisin käytännön elämän tarpeista tai yhteiskunnallisesta päätöksenteosta. Nuoruuden määritelmä voi siis olla aivan erilainen, riippuen kulttuurisesta, maantieteellisestä tai historiallisista tekijöistä. Nyky yhteiskunnassa siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen ei ole välttämättä selkeä siirtymä, vaan vaihteleva tapahtuva prosessi, jonka saattaa

tapahtua hyvinkin eri tavalla elämän eri-osa-alueilla, kuten fyysisessä kehityksessä, koulutuksessa, työ-tai perhe-elämässä. Nuoruuteen usein ajatellaankin kuuluvan huolettomuutta, rajojen etsintää, avuttomuutta ja sitoutumattomuutta. Aikuisuuteen kuitenkin yleisesti ottaen ajatellaan kuuluvan kyky sitoutua, hallita ajankäyttöä sekä elämää ja sen tavoitteellisuutta. Kun nuoruuden käsitettä kategorisoidaan, on se osa hierarkkista järjestelmää, jossa päämääränä on vastuullinen aikuisuus normikansalaisuutena sekä kasvu. (Mts. 27.)

Nuoruusikäen kuuluu voimakas psyykinen, biologinen, kognitiivinen ja psykososiaalinen kehitys. Nuoruusiän kehityksessä keskeisintä on autonomian saavuttaminen. Psykososiaaliset kehitystehtävät liittyvät asemaan perheessä ja yhteiskunnassa sekä vastuun ottamiseen omista valinnoistaan. Nuoruusiässä aletaan usein kiinnittymään yhä enemmän omaan verkostoon ja ikätovereihin. Tässä ikävaiheessa itsenäisyys kasvaa, mutta sitä kautta kasvaa myös vastuu. Nuoruusiän kehityksen läpikäyminen luo pohjan aikuisuudelle, minäkuvalle sekä vuorovaikutussuhteille. Nuorelta aletaan myös odottaa itsenäisyyttä koulussa, mikä suuntaa myöhemmin opiskelupolkuun ja ammatinvalintaan. (Autti-Rämö, Salminen, Rajavaara & Ylinen 2016, 132.)

Nuoruus on hyvinkin ristiriitaista aikaa, koska elämässä tapahtuu paljon konkreettisia muutoksia. Samaan aikaan voi olla iloa huolettomuudesta ja vapaudesta, toisaalta taas huolta kasvavasta vastuun tunteesta. Nuoruus on siis luopumista, mutta se tuo mukanaan paljon uusia haasteita ja mielenkiinnonkohteita. (Nuoruus. N.d.)

5.1 Nuorten syrjäytyminen

Syrjäytymisellä tarkoitetaan usein sitä, ettei ihminen enää puutteellisen koulutuksen, työttömyyden tai erilaisten elämänhallinnan ongelmien vuoksi pysty osallistumaan yhteiskunnan toimintaan, huono-osaisuuden kasaantumisen vuoksi. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 23.)

Oman minäkuvan rakentaminen ja itsenäistyminen ovat keskeisissä rooleissa nuoruudesta puhuttaessa. Sillä tavoin ikä ei ole niinkään tärkeässä roolissa. Kyseisessä elä-

mänvaiheessa tapahtuu paljon muutoksia, sillä se tuo monelle vapautta ja vastuuta. Monet asiat ovat silti yksilöllisiä ja itsenäistyminen alkaa jokaisella omassa aikataulussaan. Tärkeää on löytää omat kiinnostuksen kohteet, jotka motivoivat opiskelemaan ja pääsemään kiinni työelämään. (Autti-Rämö 2016, 131-133.)

Nuoren tukeminen on tärkeää, koska monelle voi olla haasteellista omien valintojensa tekeminen. Olisikin hyvä tukea nuorta jo varhaisessa vaiheessa ja löytää nuoren omat kiinnostuksen kohteet. Epäonnistumisia nuoruudessa tulee, mutta ne myös kasvattavat ja kehittävät nuorta. Omien vahvuuksien tunnistaminen, sekä heikkouksien näkeminen ovat tärkeitä asioita muun muassa nuoren hakiessa jatko-opintopaikkaa. Kannustaminen ja motivoiminen ovat tärkeimmässä roolissa nuoren opiskelu- ja työelämän kiinnittymisen kannalta. (Nuoruus. n.d.)

Nuorten syrjäytyminen on ollut pinnalla oleva puheenaihe viime vuosina. Usein terminä käytetty "syrjäytyneet nuoret" on hyvin kategorisoivaa ja jopa leimaavaa. Syrjäytyminen käsitteenä viittaa prosessiin, johon vaikuttavia riskitekijöitä ovat vanhemmuuden puute, irrallisuus koulukulttuurista, putoaminen koulutuksen ja/tai työmarkkinoiden ulkopuolelle ja elämänhallinnan ongelmat (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015. 17.)

Syrjäytyminen käsitteenä on monimuotoinen. Kun puhutaan syrjäytymisestä, se on tavallisemmin seurausta työttömyydestä, köyhyydestä ja yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisestä, mutta siihen vaikuttavat myös perhe- ja yksilötekijät. Nuorten syrjäytyminen on ajankohtainen ja yhteiskunnallinen haaste. Nuorelle opiskelupaikan saamisen vaikeus voi johtaa välivuoteen, joka taas heikentää sosiaalisten verkostojen luomista ja täten syrjäytymisriski kasvaa. Sosiaalisten verkostojen luominen on nuorelle erityisen tärkeää, sillä siten luodaan kontakteja muihin ja pystytään ehkäisemään syrjäytymistä. (Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät 2016.)

Merkittävimpana muutoksena nuorten syrjäytymisen taustalla on muun muassa työmarkkinoiden muutos. Koulutusvaatimukset ovat kasvaneet ja mikäli yksilö ei pysty vaatimukseen vastaamaan, on vaara joutua ulkopuolelle. Koulutuksessa heikko menestyminen yleensä johtaa toisen asteen koulutuksen karsiutumiseen ja tämä voi

johtaa heikkoon työmarkkina-asemaan ja sitä myöten syrjäytymisriski kasvaa. (Mts. 2016.)

Syrjäytymisestä puhuttaessa on myös koulun rooli merkittävä nuoren kasvun ja kehityksen kannalta. Hyvinvointi ja pahoinvointi kouluaihana vaikuttavat tulevaisuuteen ja näin ollen myös jatko koulutusmahdollisuuksiin. Erityisen tärkeää olisikin puuttua koulussa varhaisessa vaiheessa sellaisiin nuoriin, joilla syrjäytymisriski on suuri. (Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät. 2016.)

Syrjäytymisen käsite on kuitenkin usein vaikeasti määriteltävissä. Siitä ei ole yhtä ja vakiintunutta määritelmää arkielämässä tai tutkimusten parissa. Usein käsitettä lähestytään riskitekijöiden avulla. Käsitteiksi on määrytynyt nuorten terveys, heikko toimintakyky, perheen huono-osaisuus, matala koulutustaso, puutteelliset asuinolosuhteet, puuttuva ammattitaito, matala koulutustaso, työttömyys tai vähemmistöön kuuluminen. Syrjäytyvien tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrittelemiseksi on katsottu olevan kaksi keskeistä kriteeriä. Ensimmäinen kriteereistä on hallinnollisesti määritelty ja tilastosta todennettava huono-osaisuus. Tässä kriteerissä usein tarkastellaan nuoren tekemiä rikoksia tai asiakkuutta työvoima- tai sosiaalitoimissa. Tällä mittarilla saadaan usein tilastollista tietoa syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten lukumääristä. Toinen kriteeri perustuu syrjäytymistulkintaan. Siihen kuinka nuori hallitsee oman päihteiden käyttönsä tai ylläpitää perinteisesti hyväksi katsottua elämäntapaa. Tämä yksilöllisempi kriteeri saa sisältönsä nuoren ja työntekijän välisestä vuorovaikutuksesta, jossa hahmotellaan nuoren kokonaistilannetta. (Juvonen 2015, 32-33.)

Rekisteriaineistoissa syrjäytynyt usein määritellään henkilöksi, joka ei käy töissä, ei ole suorittamassa varusmiespalvelua tai hoida kotona lapsia. Tästä syystä myös pitkällä sairauslomalla tai eläkkeellä olevat nuoret katsotaan syrjäytyneiksi, mutta tilastoissa tämä aiheuttaa usein kustannuksellisesti harhaa, koska heitä koskevat kustannukset nousevat usein muita korkeammiksi. Kääntöpuolena voidaan myös olettaa, että nämä tekijät usein myös johtavat syrjäytymiseen. Syrjäytyneet nuoret eivät kuitenkaan ole tarkalleen määriteltävä ryhmä, koska syrjäytyminen voi olla usein myös väliaikainen tila. (Aaltonen ym. 2015, 13.)

Yhteiskuntapolitiikka tukeutuu usein siihen näkemykseen, että syrjäytymistä ehkäistään parhaiten työllistymisellä. Työmarkkinoiden kovat vaatimukset ja kiristynyt kilpailu, joka ulottuu yhä laajemmalle, ei ainakaan helpota syrjäytyneiden pääsyä työmarkkinoille. Kiristynyt kilpailu ja teknologian kova kehitys on myös muuttanut työpaikkojen osaamisen vaatimuksia. Syrjäytymisen ehkäisyyn käytetään aktivoivaa työ- ja sosiaalipolitiikkaa. Korkeaan osaamiseen ja huipputeknologian soveltamiseen panostetaan nykyään etenkin länsimaissa. Menestyäkseen kilpailutuilla työmarkkinoilla tulisi henkilön olla tehokas ja omata hyvä paineensietokyky sekä huomattavat sosiaaliset taidot. Lisäksi hänellä pitäisi olla erinomaiset kognitiiviset taidot, kyky omaksua uusia asioita nopeasti, muutoksiin sopeutuva persoonallisuus ja hyvä riskiensietokyky. Kaikki ihmiset eivät kuitenkaan omista samanlaisia ominaisuuksia, joten yhteiskuntapolitiittisesti osallisuutta lisääviä ja syrjäytymistä vähentäviä olisivat ne ratkaisut, joissa otetaan huomioon ihmisten erilaisuus ja ympäristötekijöiden merkitys. (Tarvainen ym. 2007, 21-22.)

5.2 Nuorisotyöttömyys

Nuori tarvitsee turvallisia vuorovaikutussuhteita ja aikuisen tukea tunteiden käsitlemisessä. Oikeanlaiset tunnetaidot auttavat nuoruusiän ailahtelevien tunnetilojen hyväksymisessä. Myönteistä kehitystä suojaavia tekijöitä ovat tasapainoinen suhde lähiaikuisiin ja ystäviin sekä terve itsetunto. Riskitekijöitä ovat esimerkiksi vaikeus hyväksyä omaa minäkuva, kokemus ulkopuolelle jäämisestä sekä vaikeus saavuttaa toivottua itsenäisyyttä. Mikäli nuoren minäkuva on epärealistinen, saattaa se vaikeuttaa opiskelu-, ja työmahdollisuuksien realistista arviointia. (Autto-Rämö ym. 2016, 133.)

Yksi nuoruusiän kehityksen tärkeistä tehtävistä onkin löytää omaa kiinnostusta vastaava opiskelupaikka. Tulevaisuuden suunnitteleminen voi tuntua jo peruskoulun lopulla vaikealta ja hämmentävältä. Oikeanlaisen koulutuspolun valintaa tukevat realistinen käsitys omista vahvuuksista ja haasteista. Koulutuskokeilujen kautta nuori voi saada oikeanlaisen kuvan oppilaitoksesta ja näin ollen myös oppilaitos saa kuvan nuoresta opiskelijana. (Mts. 143.)

Toisin kuin monissa muissa maissa, Suomessa melkein jokainen hankkii itselleen peruskoulun päättötodistuksen. Peruskoulun jälkeen 5-7 prosenttia nuorista ei jatka opiskeluaan seuraavan vuoden kuluessa. Heistä useimmat eivät jatka myöskään työelämää. Tämä osa nuorista putoaa koulutuksen kentästä jo 15-vuotiaana, tosin osa heistä jatkaa myöhemmin koulutus- tai työmarkkinoilta ja käyttää esimerkiksi aikuiskoulutusta mahdollisuutena. (Eteläpelto, Heiskanen & Collin 2011, 22-23.)

Osa nuorista saattaa jäädä täysin ikäkauteen liittyvien palvelujen ulkopuolelle. Syynä tähän voi olla mielenterveysongelmat, diagnisoidut tai diagnosoimattomat oppimisvaikutet, eri syistä johtuva alisuoriutuminen, toivottomuus, motivaation puute tai päihteiden käyttö. Syrjäytymisriski olisi syytä tunnistettava tarpeeksi varhaisessa vaiheessa. (Autto-Rämö ym. 2016, 147.)

Nuorille on yleensä tarjolla kaksi väylää pakollisen oppivelvollisuuden jälkeen: siirtyminen työelämään tai opintojen jatkaminen. Nuoret, joilla ei ole riittävää ammattikoulutusta, kokevat usein suuria vaikeuksia yrittäessään päästä työmarkkinoille työelämässä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Työpaikat, joissa tarvitsee vain vähäistä ammattitaitoa, ovat vähentyneet monilta aloilta, tai siirtyneet maamme rajojen ulkopuolelle. On kuitenkin onneksi olemassa vielä niitäkin työpaikkoja, joissa koulutuksella tai taidoilla ei ole ratkaisevaa merkitystä. Oppisopimusjärjestelmän avulla voidaan esimerkiksi kehittää työssä oppimista. Hankalin tilanne on usein kuitenkin nuorilla, joilla on opinto- ja työelämään siirtymisen vuoksi monia muitakin ongelmia, ja ovat tästä syystä syrjäytymisvaarassa. Näissä tapauksissa olisi erittäin tärkeää, että joku taho ottaisi nuoren tilanteesta kokonaisvastuun eikä jättäisi nuorta yksin palveluviidakkoon. Mikäli palvelujärjestelmässä tulee päällekkäisyyksiä, voi seurauksena olla se, että nuori joutuu kalliiseen ja tehottomaan palvelukierteeseen. (Tarvainen, Pietiläinen & Kuure 2007, 23.)

Nykypäivänä työllistyminen ilman toisen asteen tutkintoa on erittäin vaikeaa ja toisinaan jopa mahdotonta. Pelkän perusasteen koulutuksen pohjalta on lähes mahdotonta lähteä luomaan vakaata ja yhtenäistä työuraa. Työmarkkinoilta lähtee vuosittain 25 000 nuorta, mutta silti nuorisotyöttömyys on suomessa lähes vakintuneesti 15 %. (Gretschel, Paakkunainen, Souto & Suurpää. 2014, 37-39.)

Osa nuorista saattavat olla jopa ylpeitä siitä, että kokevat olevansa vapaita, omavaraista ja itsenäisiä. Monet tämän ryhmän nuorista karttelevat viranomaisia, auktoriteetteja sekä koulumaisia systeemejä. He eivät halua olla kenenkään käskettävänä tai kontrolloitavana, kuten useimmissa palkkasuhteissa joutuisi olemaan. Taloudelliset resurssit ovat usein niukat, mutta riittävät siihen, että nuori saa itse valita elämäntähtänsä. Saattaa siis olla epätodennäköistä, että he tulisivat vapaaehtoisesti mukaan mihinkään sellaiseen toimintaan, johon liittyy kontrollointia tai ohjaututaan virallisten sistemien kautta. Usein kyseisiltä nuorilta kuitenkin puuttuu vain rohkeus tai mahdollisuus kokeilla selviytymistä, jossain muussa kuin tutussa ympäristössä. Usein syy saattaa löytyä myös siitä, ettei nuorella ole kokemusta tai mallia mistään muusta elintavasta. (Tarvainen ym. 2007, 27-31.)

Osa nuorista elää vain yhteiskunnan tukien varassa, eivätkä mielellään luovu elintavastaan, vaikka saisivat siitä rahallisen korvauksen. He ovat taitavia kohdatessaan viranomaisia, ja usein käyttävätkin aikaa selittelemiseen, miksi eivät voi osallistua vaadittuihin aktiviteetteihin. Heitä ei haittaa kontrollointi, koska he ovat tottuneet tilanteissa, joissa kuvio ei kosketa heitä persoonana millään tavalla. Tämän ryhmän nuoret osaavat laskelmoida mihin aktiviteetteihin ja kursseille kannattaa osallistua, jos siitä saa palkkioksi sen, että viranomaiset jättävät rauhaan pidemmäksi aikaa. He osallistuvat usein kursseille, joissa ei tarvitse olla henkisesti läsnä, ja joissa riittää ainoastaan ohjaajan ohjeiden mekaaninen toistaminen. Tällöin vaatimukset eivät ole liian suuret ja epäonnistumisen pelko on mahdollisimman pieni. (Mts. 32.)

On olemassa myös "palkka-orientoituneita" nuoria, joille toimintaan osallistumisen ehdoton edellytys on riittävä korvaus. Nämä nuoret laskelmoivat tarkasti, ja osallistuvat kaikkeen mistä saa välittömän korvauksen, tai että osallistumattomuudesta seuraa sanktio. Tämän ryhmän nuoret osaavat taitavasti käyttää hyväkseen yhteiskunnallisia tukia tai palveluita. Ongelmia tulee usein siinä kohtaa, kun heidän oma käsityksensä työnsä hinnasta on kovin epärealistinen; palkkavaatimus ei ole suhteessa työhön tai taitoihin. He eivät ota vastaan mitä tahansa työtä, jos kokevat maksettavan korvauksen tai palkan liian pieneksi, vaikka se toisikin suurta helpotusta pienen toimeentuloon. Näillä nuorilla tiedot ja taidot ovat usein erittäin puutteelliset, mutta he itse kokevat niiden olevan riittävät. (Tarvainen 2007, 33-34.)

Suomessa on noin 40 000 työn ja koulutuksen ulkopuolella olevaa alle 29-vuotiasta nuorta, jotka ovat pelkän peruskoulupohjan varassa ilman toisen asteen tutkintoa (Gretschel ym. 2014, 37).

Koko Eurooppaa on viime vuosina koetellut kova nuorisotyöttömyys. Nuorisotyöttömyys on ollut pinnalla oleva aihe useissa maissa, ja suomessakin tilanne on heikentynyt. Erityisesti pääkaupunkiseudulla ongelma on yhä kasvava. Nuorisotyöttömyyttä on kuitenkin hankala tulkita, koska nuoret ovat varttuneita ihmisiä liikkuvampia työmarkkinoilla. Työtä etsitään ja vaihdetaan usein. Pahan ongelman nuorisotyöttömyydestä tekee kuitenkin syrjäytymisen riski, mikäli nuori ei pääse lainkaan työelämän alkuun. Nuorisotyöttömyyden tilastoja sekä tulkintaa kuitenkin vääristää opiskelijoiden suuri määrä. Tämän asian vuoksi on alettu käyttämään niin sanottua NEET-astetta (not in employment, education or training). Tällä tilastoidaan sellaisia nuoria, jotka eivät ole koulutuksessa, kurssilla tai työssä. Tutkimuksissa, jotka pohjautuvat työssäkäyntitilastojen aineistoon, on alettu työmarkkinoiden ja tutkintoon johtavan koulutuksen ulkopuolisista nuorista käyttämään myös nimeä ulkopuoliset. (Hamarus, Kanervio, Landen & Pulkkinen 2014, 136-137.)

Nuorten passiivisten työttömien suuri määrä on erittäin huolestuttava. Yhä enemmän nuoria aikuisia siirtyy työkyvyttömyyseläkkeelle. Suurin syy työkyvyttömyyseläkkeeseen on mielenterveysongelmat. Suomessa jäi vuonna 2013 joka päivä kuusi alle 30 vuotiasta työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveysongelmien vuoksi. Työvoima tutkimuksen tulos osoittaa myös sen, että passiivisten nuorten kasvun myötä nuorten työmarkkina-asema on laajalti heikentynyt. Ongelma on kasvava erityisesti alle 20-vuotiaiden nuorten keskuudessa, koska he eivät saa työttömyyskorvausta, joten eivät ilmoittaudu lainkaan työttömiksi. (Mts. 138.)

5.3 Nuoret ja palvelujärjestelmä

5.3.1 Nuorisolaki ja palvelut

Nuorisolaissa määritellään nuoreksi henkilö, joka on alle 29-vuotias. Laissa määritellään nuorisotyön ja -toiminnan edistämisestä ja nuorisopolitiikasta sekä niihin liit-

tyvästä valtionhallinnon ja kunnan vastuusta ja yhteistyöstä sekä valtionrahoituksesta. Lain tavoitteena on mm. edistää nuorten vakutusmahdollisuuksia ja osallisuutta, kykyä toimia yhteiskunnassa, tukea nuoren kasvua ja kehitystä. Myös nuorten yhdenvertaisuuden takaaminen ja tasa-arvon toteutuminen ovat keskeisiä tavoitteita. Näihin tavoitteisiin pyritään mm. yhteisvastuulla, kestäväällä kehityksellä sekä monialaisella yhteistyöllä. (L 1285/2016, 2 §.)

Nuorisolain mukaan politiikkaa ja nuorisotyötä toteutetaan yhteistyönä nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa sekä ennen kaikkea monialaisena yhteistyönä. Nuorisolaissa säädetään mm. Etsivästä nuorisotyöstä. Etsivä nuorisotyö voi ohjata syrjäytymisuhan alla olevan nuoren tilanteen selvittelyyn ja oikeanlaisten palveluiden piiriin. Usein kunta tai useammat kunnat yhdessä voivat tarvittaessa toteuttaa etsivää nuorisotyötä itse tai hankkia palvelun esimerkiksi nuorten palveluita tuottavalta yhteisöltä. Etsivä nuorisotyö tarjoaa palveluitaan ja varhaista tukea alle 29-vuotiaille nuorille, joilla ei ole vielä suunnitelmia tulevaisuuden varalle esim. opiskelu- tai työpaikan suhteen. Työn tavoitteena on saada nuori oikeanlaisten palveluiden pariin ja että nuori saisi elämänhallinnan omiin käsiinsä. Palveluita voivat olla esimerkiksi ammatilliset selvitykset ja tutkimukset, työ-, tai koulutuskokeilut, työhönvalmennus tai työpajatoiminta. (Autto-Rämö ym. 2016, 147.)

Ammatilliset selvitykset antavat suuntaa nuoren tulevaisuuden suunnitteluun. Selvityksissä nuorelle tehdään oma suunnitelma, joka luo polun koulutukseen tai työhön. Kuntoutustutkimuksessa sekä ammatillisessa kuntoutus selvittelyssä on mukana asiantuntijoita eri aloilta, mutta nuori saa myös vertaistukea eli pääsee vaihtamaan kokemuksia muiden samassa tilanteessa olevien kanssa. Työ ja koulutuskokeilu voi olla sopiva kuntoutusmuoto mikäli opintojen loppuunsaattaminen, työllistyminen tai sopivan koulutusalan löytäminen on sairauden vuoksi vaikeaa. Työhönvalmennuksessa taas pääsee kokeilemaan työtä käytännössä joko työpaikalla tai kuntoutusyksikössä. Valmennuksen tavoitteena on löytää sopiva koulutusvaihtoehto tai päästä suoraan työelämään mm. pitkän poissaolon jälkeen. (Nuorten kuntoutus. n.d.)

Jos nuorella on uhkana pitkittyvä työttömyys, voidaan nuoren tilanteeseen lähteä paneutumaan laajemmin työvoiman palvelukeskuksien (TYP) kautta. Palvelukeskusten tavoitteena on edistää työllistymistä, työkyvyn ylläpitoa ja kuntoutumista. (Autto-Rämö ym. 2016, 147.)

Yhteispalvelu on työllistymistä edistävä monialainen yhteitoimintamalli, jossa kela, TE-toimisto ja kunta yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat tarpeenmukaiset palvelukokonaisuudet. Toiminnan tavoitteena on edistää tuen antamista monialaista tukea tarvitsevien työnhakijoiden työllistymiseen. Hakijoille tarjotaan yhden luukun periaatteella julkisia työvoimapalveluita, kuntien tarjoamia työllisyyttä edistäviä palveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP). n.d.)

5.3.2 Nuorisotakuu

Yksi nykyisen hallituksen kärkitavoitteista on ollut toteuttaa nuorten yhteiskuntatakuun eli nuorisotakuun toteuttamista. Nuorisotakuun tavoitteena on varmistaa, että nuoret pysyvät tiukasti kiinni yhteiskunnassa. (Gretschel ym. 2014, 37.)

Nuorisotakuun avulla pyritään takaamaan se, että jokaiselle alle 25 vuotiaalle tai alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja tai kuntoutuspaikka. Näitä palveluita ja toimenpiteitä nuorille tarjoaa TE-palvelut. (Nuorisotakuu auttaa eteenpäin. n.d.)

Te-palveluiden nuorisotakuu siis koskee kaikkia alle 25-vuotiaita sekä niitä alle 30-vuotiaita, jotka ovat valmistuneet viimeiset 12 kuukauden aikana ja ovat TE-toimistossa työnhakijoina. Nuori tekee yhteistyössä TE-toimiston kanssa työllistymissuunnitelman, johon sisältyy palveluita, jotka edistävät työllistymistä. Nuorisotakuun toteutumiseen ei vaikuta se, onko nuori suorittanut ammatilliset koulutuksen vai ei. Nuorisotakuu toteutuu myös silloin, jos nuori ohjautuu työllistämissuunnitelman

mukaisesti johonkin muuhun työvoimapalveluun kuten esimerkiksi kunnan sosiaali ja terveyspalveluihin. (Nuorisotakuu.2017)

6 Opinnäytetyön toteutus

6.1 Toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Kuntoutussäätiö. Kuntoutussäätiö sijaitsee Helsingissä Malminkartanolla. Kuntoutussäätiö auttaa kuntoutujaa työhön kuntoutumiseen ja parempaan elämänhallintaan. Pyrkimyksenä on auttaa haastavassa elämäntilanteessa olevia asiakkaita ja löytää heille omaa työkykyänsä vastaavaa työtä. Osaamisalueisiin kuuluu vahvistuva kansalaisyhteiskunta, työkyky, kestävä työ, sekä toimintakyky ja terveys. (Kuntoutussäätiö 2016.)

Kuntoutussäätiö tähtää kuntoutuksen LivingLabiksi eli kuntoutusjärjestelmän konkreettiseksi uudistajaksi ja uudistumisen välineiden tuottajaksi koko Suomelle. Vaikutavuuden mittaristot, toimintakonseptit, sekä käytäntöä palvelevat tutkimukset kytkeytyvät LivingLab toimintaan. Päätargetoituus on tukea oikea-aikaisia ja asiakaslähtöisiä palveluja, jotka parantavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyä. (Mts.)

Kuntoutussäätiö järjestää kuntouttavaa työtoimintaa Vantaan ja Espoon asiakkaille. Asiakas voi ottaa yhteyttä Vantaan ja Espoon työllisyyspalveluihin tai työvoiman palvelukeskukseen (TYP) josta otetaan yhteyttä kuntoutussäätiöön ja sovitaan tutumiskäynnistä. Kuntoutussäätiöllä toimii monta työpajaa, joihin asiakkaat voivat osallistua omien kiinnostusten, sekä tavoitteiden mukaan. Työpajoja ovat mm. Kahvila-muoto, fillaripaja, tutkimus- ja digipaja, taidesali, kokoonpano- ja pakkaustyöpaja, sekä kiinteistö- ja viherpaja. (Kuntoutussäätiö 2016.)

Kelan kustantamia palvelulinjoja kuntoutussäätiöllä ovat aikuisten ammatillinen kuntoutuskurssi, ammatillinen kuntoutus selvitys, työkokeilu, sekä työhönvalmennus. Työhönvalmennusta kuntoutussäätiö toteuttaa ottamalla yhteyttä kuntoutujaan ja sopii siten käyntikerrasta kuntoutujan kanssa. Kuntoutussäätiön on kuitenkin ensin saatava kelalta kirjallinen päätös, ennen kuin voi ottaa yhteyttä kuntoutujaan.

Kuntoutujalle kurssi on maksuton ja hän voi anoa kelalta kuntoutusrahaa toimeentulonsa turvaamiseksi koko kuntoutuksen ajaksi. (Mts.)

6.2 Tarkoitus ja tavoite

Tämä opinnäytetyö oli osa Kuntoutussäätiön tulevaisuuskioski-konseptin mahdollisten toimintatapojen kartoitusta. Tulevaisuuskioski on Kuntoutussäätiön yrityskiihdyttämö, jonka päätavoitteena on vahvistaa työllisen identiteettiä. Tulevaisuuskioskin ideana on, että ihmiset pystyvät matalankynnyksen periaatteella tulla päivittämään niitä taitojaan, joihin tarvitsevat apua. Apu tässä asiassa voi olla työnhakuun liittyvää opastusta, jonkin tietyn ohjelman opettelua tai vuorovaikutustaitojen kehittämistä. (Syrjäytymistä vai mahdollisuuksia tuovat työmarkkinat? n.d)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä palvelutarpeen arviointia, siitä kuinka etäteknologia mahdollistaisi myös nuorille paremmin tulevaisuuskioskin palvelut ajasta ja paikasta riippumattomasti, mikäli kuntoutussäätiö käynnistäisi tulevaisuuskioskin alaisuuteen etäteknologialla toteutettavaa työhönvalmennusta. Työllä haettiin vastauksia siihen olisiko ajasta-ja paikasta riippumattomille palveluille tarvetta ja helpottaisiko kyseiset palvelut nuorten osallistumista.

Opinnäytetyön kysymykset:

1. Millaisia ovat nuorten mahdolliset esteet/hyödyt etänä järjestettävästä työhönvalmennuksesta?
2. Minkälainen tarve on ajasta ja paikasta riippumattomille palveluille työhönvalmennuksessa?
3. Millaisia visioita nuorilla on etäteknologian hyödyntämisestä?

Tarkoituksena oli saada tietoa opiskelu-ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten henkilöiden visioista mahdollisesta etäteknologian hyödyntämisestä työhönvalmennuksessa.

Opinnäytetyössä selvitettiin suljettujen- ja avoimien kysymyksien avulla, minkälaista etäteknologiaa kyseinen asiakasryhmä olisi kiinnostunut käyttämään, mikäli heille tarjottaisiin etäteknologiaa hyödyntävää kuntoutuksellista toimintaa työhönvalmennuksessa. Selvityksen tavoitteena oli saada esille haastateltavien subjektiiviset kokemukset ja havainnot siitä, kuinka normaalista lähiojauksesta poiketen ammatillisen kuntoutuksen keinona käytettäisiinkin ajasta ja paikasta riippumatonta etäkuntoutusta teknologiaa hyödyntäen. Opinnäytetyön kyselyosuudella pyrittiin myös saamaan vastauksia ja visioita siihen kysymykseen, minkälainen etäteknologia vastaisi parhaiten kyseisen asiakasryhmän tarpeisiin.

6.3 Aineistonkeruumenetelmät

Opinnäytetyössä menetelmänä käytettiin sekä kvalitatiivista, että osittain myös kvantitatiivista, eli määrällistä tutkimusmenetelmää.

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimusmenetelmässä ovat keskiössä merkitykset, jotka ilmenevät monenlaisin tavoin. Se sisältää monia erilaisia traditioita, lähestymistapoja ja aineistonkeruu menetelmiä ihmisen ja elämän tutkimiseksi. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä, tällöin voidaan saada ilmiöstä syvempi käsitys. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään usein harkinnanvaraista otantaa jo etukäteen valitulle kohdejoukolle. Laadullinen tutkimus on tutkimuksen lähtökohta, sillä se antaa vastaukset Mitä-kysymykseen. Kyseistä tutkimusmenetelmää käytetään silloin, mitä vähemmän asiasta jo valmiiksi tiedetään. (Kananen 2010, 36-42.)

Kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus pyrkii yleistämään ilmiötä. Se perustuu mittaamiseen, jonka päätavoitteena on tuottaa perusteltua, luotettavaa ja yleistävää tietoa, joka pyrkii absoluuttiseen ja objektiiviseen totuuteen. Määrällisellä tutkimusmenetelmällä tutkitaan nimenomaan määriä ja niiden vaikutusta. (Kananen 2008, 10-13.)

Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusta rinnakkain tukemaan toisiaan. Kvalitatiivista tutkimusta käytettiin kyselyn suljetuissa kysymyksissä, jotka mittasivat määriä, joita pystyi analysoimaan tilastollisin menetelmin.

Opinnäytetyön avoimet kysymykset olivat osa kvantitatiivista tutkimusta. Avoimet kysymykset antoivat tutkittavasta asiasta syvempää tietoa.

Opinnäytetyö ei kuitenkaan ollut varsinainen tutkimus, jolla tutkittaisiin tai mitattaisiin ilmiötä, vaan enemmänkin kyseessä oli havainnointi/kartoitus. Tästä syystä kyselyssä yhdistyi sekä laadullisia että määrällisiä piirteitä.

Kyselymenetelmänä opinnäytetyössä oli Webropol-kysely. Webropol-kyselyyn osallistujat, sekä laatijat voivat vastata ja tehdä kyselyt millä laitteella tahansa esim. kännykällä, tabletilla tai tietokoneella. Raportoinnin analysointia pystytään tekemään, jokaisen kysymyksen yhteyteen, mikä näin ollen parantaa kysymyksen analysointia. (Webropol, tulevaisuuden työkalu. n.d)

Aineistonkeruumenetelmänä webropol-kyselytutkimus soveltui opinnäytetyöhön erittäin hyvin, koska kyselyllä pystyi itse laatimaan kysymykset ja analysoida jokaisen kysymyksen erikseen. Kysely sisälsi sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Kysymyksessä oli siis strukturoitu kysely, jossa kyselylomakkeen täyttö tehdään ennalta ohjautusti. Lomakekyselyyn oli sisällytetty myös avoimia kysymyksiä, jotka luokiteltiin sekä laadullisin että määrällisin keinoin. Laadullinen tutkimus oli kyselyn lähtökohta, sillä saatiin kerättyä tietoa opinnäytetyön tutkimuskysymykseen. Määrällinen tutkimus, eli suljetut kysymykset antoivat kyselyyn tarkkoja mittaustuloksia vastaajien sukupuolesta, palvelujen aikaisemmista käytöistä sekä kokemuksista.

Avoimien kysymysten etuja ovat muun muassa, että se sallii vastaajien ilmaista itseään omin sanoin, osoittaa vastaajien tietämyksen aiheesta, välttää haitat jotka aiheutuvat vastaamisen muodossa (rasti ruutuun) ja antaa myös mahdollisuuden tunnistaa motivaatioon liittyviä seikkoja sekä vastaajien viitekehyskiä. Monivalintakysymysten avulla vastaajat voivat vastata samaan kysymykseen ja siten vastauksia voidaan vertailla. Kirjavien vastausten määrä näin ollen vähenee. Analysointia on helpompi käsitellä ja vastaaminen on helppoa, sekä vaivatonta. (Hirsijärvi, Remes, & Sarjavaara 2010, 200-201.)

Nopeus, sekä vaivaton aineiston saanti ovat kyseisen kyselytutkimuksen etuja. Suureksi ongelmaksi voisi tulla kato. Se kuinka suureksi kato muodostuu, riippuu vastaajajoukosta ja tutkimuksen aihepiiristä. Yleisesti suurille valikoimattomille joukoille lä-

hetetyt kyselyt/lomakkeet eivät saa kovinkaan suurta vastausprosenttia. Aiheen kiinnostavuus tietenkin lisää vastausprosenttia. Useimmiten valikoimattomille joukoille lähetettyjä kyselyitä joudutaan karhuamaan eli lähetetään kyselyitä uudestaan jolla tavoin vastausprosentti yleensä voi nousta 70-80%. (Hirsijärvi ym. 2010, 196.)

Opinnäytetyössä käytettiin valikoituja henkilöitä, joille kysely teetettiin. Jokainen vastaaja myös perehdytettiin huolellisesti aiheeseen.

Opinnäytetyön aineistonkeruun kysymykset olivat selkeitä ja avoimissa kysymyksissä vältettiin johdattelua. Pyrkimys oli, että kysymykset etenivät loogisesti ja järkevästi. Lomakkeen ensimmäiset kysymykset olivat strukturoituja monivalintakysymyksiä, joilla saatiin selville vastaajan perustiedot ja aikaisemmin käyttämät palvelut. Kyselyssä oli myös kaksi täysin avointa kysymystä, joihin vastaaja saivat vastata omin sanoin ja vapaasti. Avoimet kysymykset selvittivät vastaajien ajatuksia teknologian käytöstä, sekä heidän mahdollisia visioitaan teknologian hyödyntämisestä kuntoutuksessa.

Jokainen kyselyyn vastaaja perehdytettiin aiheeseen ennen varsinaisen kyselytutkimuksen täyttämistä, jotta vastaajat olivat tietoisia tutkimuksen tarkoituksesta ja tavoitteesta ennen kyselyn täyttämistä.

6.4 Kyselyn tulosten analysointi

Aineistoa voidaan analysoida monella eri tavalla, mutta karkeasti sitä voidaan lähestyä selittämiseen ja ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa. Tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa pyritään käyttämään selittämisessä. (Mts. 224,225.)

Opinnäytetyön aineistoa analysoitiin suljettujen kysymysten kohdalta tilastollisin menetelmin tietokoneavusteisesti. Näiden vastauksien osalta saatiin kerättyä erilaisia tilastoja sekä yhteenvetoja. Avoimet kysymykset analysoitiin kuitenkin päätelmin. Avoimien kysymysten kohdalla käytettiin sovellettua sisällönanalyysiä.

Opinnäytetyössä käytettiin sovellettua sisällönanalyysiä, koska aineistoa analysoitiin myös päätelmin ja siitä käytettiin suoria lainauksia kyseisessä työssä. Kyselytutkimuksessa oli sekä avoimia, että myös suljettuja kysymyksiä, joten analysoitaessa etsittiin

epäsäännönmukaisuuksia, esim. olivatko vastaajat pohtineet tarkasti kysymystä vai ohittaneet kysymyksen mahdollisimman nopealla/helpolla tavalla. Tietoa analysoitaessa oli tärkeää, ettei lähdetty vääristämään tietoa, vaan pyrittiin selvittämään vaihtoehtoisia selityksiä miksi vastaajat olivat vastanneet kyseisellä tavalla. (Kyselytutkimuksen perusteet. n.d.)

Webropol-kyselyn avulla pyrittiin saamaan selvitystä kohdehenkilöiltä, minkälaisia etäteknologian hyötyjä he olivat käyttäneet ja millaisia etäteknologian mahdollisuuksia he halusivat hyödyntää työhönvalmennuksessa. Kyseisen aineiston pohjalta pystyi analysoimaan kohdehenkilöiltä saadut tulokset. Analyysimenetelmä perustui asiakaskokemuksiin. Kyselyyn vastaajilta saatiin kartoittavaa tietoa, olisiko etäteknologian käyttäminen työhönvalmennuksessa positiivista vai negatiivista ja minkälaiset keinot mahdollisesti palvelisivat kyseistä käyttäjäryhmää.

Aineistoa analysoitaessa vastaajien tiedot kerättiin yhteen ja analysoitiin. Tämän jälkeen tarkasteltiin, oliko vastauksissa yhteneväisyyksiä/eriäväisyyksiä sekä poimittiin erikseen kattavimmat visiot, joita käytettiin esimerkkitapauksina lopputulosta analysoitaessa.

6.5 Eettisyys ja luotettavuus

Koska opinnäytetyö kohdistui nimenomaan nuoriin, joiden yhdistävä tekijä oli työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella oleminen, oli kyselyssä pidettävä huoli siitä, että kohdehenkilöiden henkilöllisyys pysyy salassa, eikä heidän tietojaan tuotu julki missään kohtaa tutkimusta. Tämä asia toteutui kyselyllä, jonka vastaajat täyttivät täysin nimeettömänä.

Tärkeää oli myös tuoda kohdehenkilöille ilmi selvityksen tarkoitus ja selventää ettei tutkimus koskenut ainoastaan heidän yhteiskunnallista tai sosiaalista asemaansa, vaan kyselyssä oltiin kiinnostuneita heidän kokemuksistaan sekä mielipiteistään tutkittavaan asiaan; mahdolliseen etäteknologian hyödyntämiseen. Haastateltavia motivoitiin kyselyyn kertomalla tarkasti ja ymmärrettävästi mihin tutkimus tähtäsi.

Selvityksessä, sekä tutkimuksessa virheiden välttämistä pyritään välttämään. Luotettavuus ja pätevyys voivat kuitenkin vaihdella ja voidaankin sanoa, että luotettavuus

nousee tärkeimmäksi tarkastelun kohteeksi. Erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja käytetään yleensä luotettavuuden mittaamiseen. (Hirsijärvi Ym. 2010, 231.)

Puhuttaessa reliabeliuksesta, tarkoitetaan sillä mittaustulosten toistettavuutta. Reliabelina pidetään yleensä sellaista tulosta, jos kaksi arvioitsijaa päätyy samaan tulokseen. Reliabelina voidaan pitää myös sellaista tutkimusta, jos samaa henkilöä tutkitaan eri tutkimuskerroilla ja tulokseksi saadaan sama vastaus. (Mts. 231.)

Kun puhutaan arvioinnista, liittyy siihen käsite validius(pätevyys). Sillä tarkoitetaan mittaria tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä mitä on tarkoituskin. Todellisudessa mittarit ja menetelmät eivät välttämättä vastaa, mitä kyseinen tutkija kuvittelee tutkivansa. Mikäli tutkijat kyselevät kyselylomakkeiden avulla kysymyksiä, voivat vastaajat käsittää kysymyksen tarkoituksen aivan väärin, eikä niin kuten tutkija on ajatellut kysymyksen tarkoittavan. Tämän seurauksena saattaa olla, että kysymyksen laatija käsittelee vastauksia vain oman ajattelumallinsa mukaisesti, eikä niitä voida pitää tosina ja pätevinä. Tästä syystä validiutta täytyy tarkastella monista eri näkökulmista. Validius voidaankin jakaa kolmeen kohtaan, joita ovat ennustevalidius, tutkimusasetelmavalidius, sekä rakennevalidius. (Hirsijärvi ym. 2010, 231-232.)

Opinnäytetyön kysely ei ollut avoimien kysymysten kohdalta täysin reliabeli tai validi, koska opinnäytetyön tavoiteena ja tarkoituksena oli saada kyselyyn vastaajilta kokemuksia ja mahdollisia visioita selvitettävään asiaan, ei varsinaisia suoria vastauksia ennalta valittuun tutkimuskysymykseen. Kysely tehtiin harkitusti valitulle ryhmälle, joten selvitystulos oli suuntaa antava, ei koko työttömien nuorten ääni asiasta. Kysymyksissä ei myöskään tapahdu toistettavuutta, jolloin tulosta ei voida pitää täysin reliabelina.

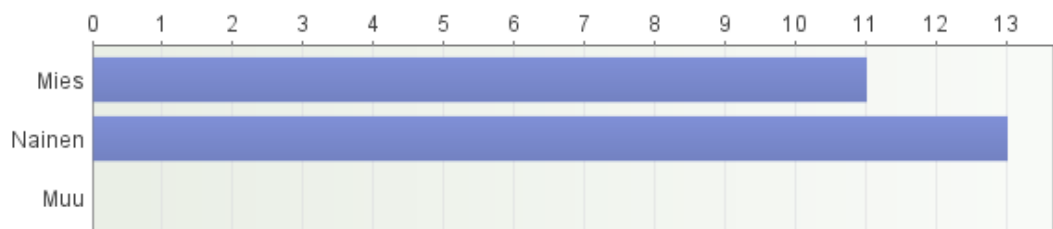
7 Tulokset

Webropol-kyselyyn vastasi yhteensä 24 työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella olevaa nuorta aikuista. Jokaisella vastaajalla oli aikaisempaa kokemusta työhönvalmennuksesta jossain elämänsä vaiheessa. Osa vastaajista oli kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita, ja lähes kaikilla kuntouttavasta työtoiminnasta kokemusta. Jokainen kyselyn

tehnyt vastasi suljettuihin kysymyksiin. Avoimien kysymyksien kohdalla vastausten lukumäärä hieman vaihteli, koska vastaaminen oli vapaaehtoista.

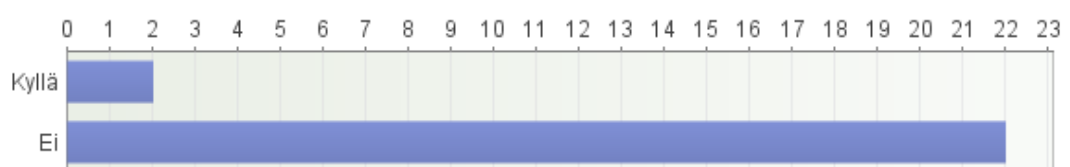
7.1 Kyselyyn vastanneiden perustiedot

Kyselyn ensimmäisillä suljetuilla kysymyksillä haluttiin selvittää vastaajien perustiedoista sukupuoli. Ikää ei kysytty, koska kysely tehtiin ennalta valikoiduille henkilöille, jotka olivat kaikki iältään 19-29 vuotiaita. Kyselyyn vastanneiden kesken sukupuoli-jaukauma oli hyvin tasainen, naisia 54,2% (=13) ja miehiä 45,8% (=11).

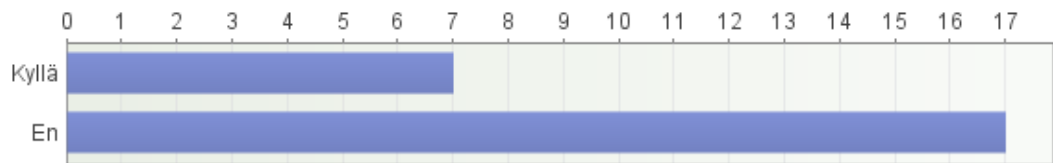

7.2 Kyselyn tulokset

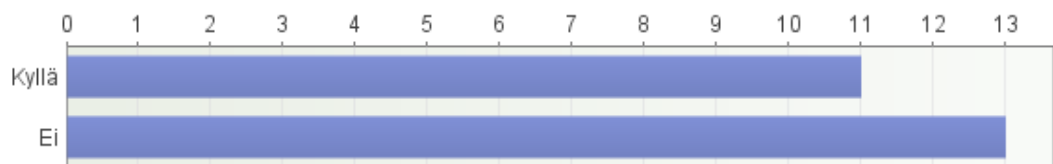
Toisena suljettuna kysymyksenä selvitettiin vastanneiden aikaisempi kokemus etänä järjestettävästä työhönvalmennuksesta. Jokaisella vastaajalla oli aiempaa kokemusta työhönvalmennuksesta jossain muodossa, joten kyselyllä haluttiin tarkastella kokemusta ainoastaan ajasta ja paikasta riippumattoman kuntoutuksen näkökulmasta. Vastaukset osoittivat, että työhönvalmennus etäjärjestelynä oli monelle vastaajalle vielä vierasta. Ainoastaan 8% (=2) vastaajista oli aiempaa kokemusta etänä järjestettävästä työhönvalmennuksesta. Vastaavasti 92% (=22) ilmoitti, etteivät ole koskaan kyseistä palvelua kokeilleet.

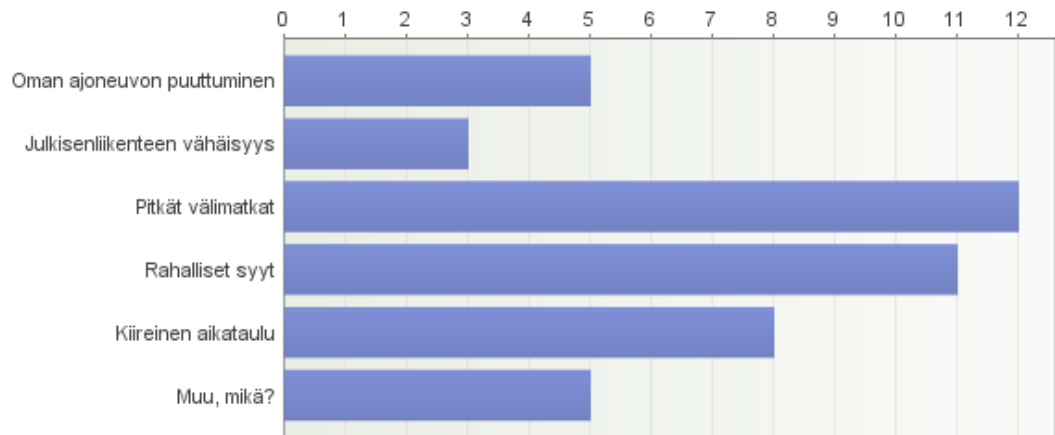
Kyselyssä haluttiin myös saada selville, kuinka vastaajat kokevat teknologian käyttämisen. Vastaajista 70% (=17) ei kokenut teknologian käyttöä yleisesti vaikeaksi, kun taas 30% (=7) kuitenkin koki käytön itselleen henkilökohtaisesti vaikeaksi asiaksi.

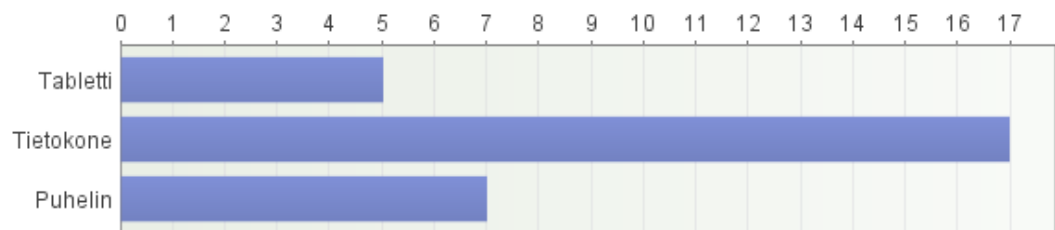
Vastauksia etsittiin myös siihen, kokisivatko nuoret etäteknologian käytön pienentävän kynnystä osallistua työhönvalmennukseen. Tämän kysymyksen kohdalla pystyi päättämään, ettei teknologian käyttäminen pienentäisi kynnystä kovinkaan monen vastaajan kohdalla. Vastaajista 46% (=13) oli sitä mieltä, ettei kynnys madaltuisi, kun taas 54% (=11) oli sitä mieltä, että kynnys osallistua työhönvalmennukseen saattaisi pienentyä etämahdollisuuden avulla.

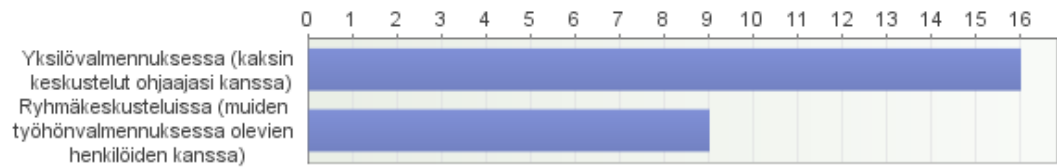
Kyselyllä pyrittiin saamaan tietoa myös siitä, miksi vastaajat ovat käyttäneet tai olisivat valmiita käyttämään etänä järjestettävää työhönvalmennusta. Vastausten perusteella pitkät välimatkat koettiin suurimmaksi syyksi. Myös rahalliset syyt ja kiireinen aikataulu olivat tekijöitä, joiden takia työhönvalmennus etänä olisi hyödyllistä. Oman ajoneuvon puuttuminen sekä julkisen liikenteen vähäisyys oli joidenkin vastaajien mielestä tärkeitä syitä. Muita tekijöitä oli ajan puute, rauhallisen ympäristön tarve, mielenterveys ja "koska palveluita ei muualta saa".

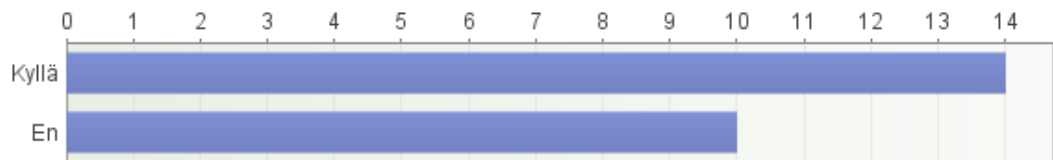
Suljetuilla kysymyksillä haluttiin vastauksia myös siihen, minkälaista teknologian väli-
nettä nuoret työhönvalmennuksessa mieluiten käyttäisivät. Vaihtoehtoista nousi tie-
tokone ehdottomasti suosituimmaksi, tabletin ja puhelimen suosio jakaantui hyvin
tasaisesti. Tämän kysymyksen kohdalla vastauksiin olisi varmasti vaikuttanut myös se,
minkälaisesta valmennustavasta olisi kyse.

Kyselyllä pyrittiin saamaan myös nuorten ajatuksia yksilö- sekä ryhmävalmennuksen
hyödyistä. Suljetulla kysymyksellä haettiin siis vastausta siihen, kummasta valmen-
nusmuodosta nuoret kokisivat saavansa enemmän hyötyä etänä järjestettävässä työ-
hönvalmennuksessa. Vastaajista 16 kannatti enemmän yksilövalmennusta, ja 6 ryh-
mävalmennusta. Tästä voidaan päätellä, että nuoret pitävät henkilökohtaista val-
mennusta tärkeänä työhönvalmennuksessa. Lähtökohtaisesti voidaankin usein aja-
tella, että ryhmävalmennusta järjestetään usein henkilökohtaisen valmennuksen li-
sänä.

Kyselyllä haettiin vastauksia myös siihen, kokisivatko nuoret saavansa hyötyjä yksilöllisesti tehdyistä harjoituksista työhönvalmennuksessa etäteknologian avulla. Harjoituksina ajateltiin esimerkiksi liikuntapäiväkirjaa, ruokapäiväkirjaa, mielenhyvinvointitehtäviä tai työnhakutehtäviä. Tämänkin kysymyksen kohdalla vastaukset jakaantuvat melko tasaisesti. Vastaajista 58% (=14) kokisi saavansa hyötyjä harjoituksista, kun taas 42% (=10) oli sitä mieltä, etteivät näkisi harjoituksista olevan hyötyä.

Kysely sisälsi myös kaksi avointa kysymystä, johon vastaajat saivat kirjoittaa omia ajatuksiaan. Ensimmäisellä avoimella kysymyksellä haettiin vastausta siihen, mikä estäisi kyselyyn vastannutta käyttämään etäteknologiaa työhönvalmennuksessa. Kyselyyn vastanneista kahdestakymmenestä neljästä henkilöstä, yhdeksäntoista vastasi avoimeen kysymykseen. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että mikään ei estäisi heitä käyttämästä etäteknologiaa, paitsi puuttuvat laitteet.

Eräs vastaaja kuvasi kokemuksiaan:

” Mahdollisesti tietokone. Huonoja kokemuksia yhteyden saamisessa videopuheluihin, usein vaihtuneetkin tavallisiksi puheluiksi.

Yhteydet yhteispalvelupisteellä toimineet kuitenkin erinomaisesti, kun pidetty yhteispalavereja muualla sijaitsevan te-työntekijän kanssa.”

Kyselyn viimeisen (avoimen) kysymyksen kohdalla vastaajat saivat vapaasti kirjoittaa omia toiveita/visioitaan etänä järjestettävästä työhönvalmennuksesta. Kysymykseen

vastasi 10 henkilöä, loput jättivät kohdan tyhjäksi. Vastaajien toiveista nousi eniten esille riittävä ohjeistus palvelun käyttämiseen ja helpot puhelinsovellukset. Monet toivoivat myös kasvokkain tapahtuvaa ohjausta etäohjauksen rinnalle. Myös tutun virkailijan kanssa toimimista pidettiin suuressa arvossa.

” Valmennus tapahtuisi aina tutun henkilön (virkailijan) kanssa. Valmennusta voisi olla säännöllisesti esim, skypeen avulla verkossa ja sen lisäksi tapaamisia aina välillä kasvokkain. Lisäksi voisi olla joku helppo puhelinsovellus, jonka avulla saisi tietoa ja voisi tehdä harjoituksia. ”

” Tarpeeksi selkeät asiat, ohjeet jne. Saisin tarvittaessa nopeasti apua. ”

Pieni osa vastaajista näki etäteknologian käytön työhönvalmennuksessa myös negatiivisena asiana. Näiden vastaajien kohdalla teknologian yleistymisen katsottiin olevan huono asia ihmisen yksilölliselle ohjaamiselle.

” Ajattelen, että etäteknologia on hyvä mekaanisten asioiden hoitamisessa. Esimerkiksi jotkut määräaikaistarkistukset, jos tilanteissa ei ole muutoksia. Mutta välineenä ei mielestäni riittävä jos kyse oikeasta, monipuolisesta tuen tarpeesta. Ihminen on henki-sielu-ruumis, eivätkä kaikki tarpeet tule kohdatuksi ruudun läpi. Jos asiakkaalle tarjotaan mielenhyvinvointitehtäviä, uskon silloin tarpeen olevan muutakin kuin tukea työhönohjautumiseen. Hetki tietokoneruudun edessä ei saa ihmiselle kokemusta nähdä, kuulla ja koetua tulemisesta, mikä taas on tarpeen, varsinkin jos ennen työhönohjautumista on kuntoutua jollain tasolla. Mielestäni etäteknologia voi olla hyvä työväline joillekin ryhmille, mutta ei vastaa tarpeeseen mikä työttömällä voi olla, varsinkin jos muita kontakteja ei ole syrjäytymisuhan alla. ”

” Oikeastaan olen hyvin pettynyt siihen, että kaikki hoidetaan nykyään etänä. ”

8 Tulosten analysointi ja johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa pitkäaikaistyöttömien nuorten kokemuksia ja ajatuksia teknologian yhdistämisestä osaksi työhönvalmennusta. Kysely tehtiin webropol-kyselytyökalulla ennalta valikoiduille henkilöille. Kyselystä haluttiin tehdä helppolukuinen ja kysymykset pidettiin lyhyinä, jotta niihin oli myös helppo vastata. Kyselyn pitäminen yksinkertaisena auttoi myös siihen, että mahdollisimman moni vastaaja täytti kyselyn loppuun asti. Kyselyyn vastattiin nimettömänä, joten kenenkään vastaajan henkilöllisyys ei tullut esille. Kyselyn avoimiin kysymyksiin saatiin ennakoitua enemmän vastauksia, joihin osa vastaajista olivat vastanneet hyvinkin kattavasti.

Webropol-kyselyn vastauksista nousi esille etäteknologian käytön vähäinen tunnettaisuus osana työhönvalmennusta. Ainoastaan kaksi vastaajista ilmoitti, että heillä oli aikaisempaa kokemusta kyseisestä palvelumuodosta. Etäteknologiaa ja etäkuntoutusta onkin enemmän hyödynnetty syrjäseudulla asuvien vajaakuntoisten henkilöiden osalta. Taloudelliset rajoitukset, kuljetuksien heikko saatavuus ja pitkät etäisyydet terveydenhuollon palveluihin mahdollistavat enemmän käyttöä etäteknologian välineille esim. videopuheluille. (Schemler, Schein, McCue & Betz 2009.). Työhönvalmennuksessa videoneuvottelut asiakkaan ollessa työharjoittelussa mahdollistaisivat sen, että työhönvalmentajan ei tarvitsisi välttämättä käydä työpaikkakäynneillä.

Nykyaikana kehittynyt teknologia ja digitalisaatio tarjoavat lukuisia mahdollisuuksia erilaisten palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen, joissa teknologian avulla voidaan tukea kuntoutujien itsenäistä harjoittelua kotona. Hallinnon ja lainsäädännön kehitys on kuitenkin hidasta, ja on tästä syystä myös hidastanut etäpalveluiden käyttöönottoa. (Salminen ym. 2016, 51.) Vastaajista kuitenkin 70% koki teknologian yleisen käytön helpoksi. Nykypäivän teknologia käyttö onkin kasvanut yleisesti 15-29 vuotialla. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2012, 15-34 vuotiaista lähes jokainen käytti päivittäin internetiä. Voidaankin päätellä, että arjessa korostuu digitaalisen nettimedian läsnäolo. Vastaajista 30% taas koki käytön vaikeaksi. Teknologia taidot kehittyvät läpi elämän ja vaihtelevat suuresti

myös sukupolvien välillä, mutta myös niiden sisällä. Yleisesti nuorten ajatellaan kuuluvat siihen ryhmään, jotka ovat kasvaneet teknologia painotteiseen aikakauteen, mutta tulee muistaa, että on olemassa myös joukko niitä jotka eivät teknologiaa vielä käytä/omaksu. Syntyminen digitaaliselle aikakaudelle ei takaa automaattisesti riittäviä mediataitoja. (Rauna 2013, 22.)

Kyselyn vastauksista voitiin myös päätellä, että nuoret kokivat etävalmennuksen hyväksi vaihtoehdoksi pääasiassa pitkien välimatkojen takia. Tähän vaikuttavat myös alueelliset erot. Harvaan asutuilla alueilla ei usein ole mahdollisuutta päästä kasvokkain tapahtuvaan valmennukseen, mikäli ei omista omaa kulkuneuvoa. Julkisen liikenteen vähäinen saatavuus esimerkiksi maaseuduilla nouseekin suurimmaksi ongelmaksi.

Etäyhteydet mahdollistavat palveluita myös maantieteellisesti syrjäytyneille alueille. Suomessa palveluiden saatavuus ja alueelliset erot hyvinvoinnissa ovat edelleen suuret. Etäpalvelua voidaan hyödyntää myös silloin, kun asiakas ja palveluntarjoaja ovat eri maksualueelta. Lisäksi etämenetelmät ja sähköiset ratkaisut voivat edistää palveluiden tarjonnan tasa-arvoisuutta harvaan asutuilla alueilla, mutta ne vaikuttavat myös palveluiden tarpeettomaan viivästymiseen sekä edistävät moniammatillista yhteistyötä. (Salminen ym. 2016,52.)

Pitkien välimatkojen lisäksi vastaajat kokivat myös rahalliset syyt ja kiireisen aikataulun tärkeäksi syyksi etävalmennukselle. Etenkin työ ja opiskeluelämän ulkopuolella olevilla nuorilla aikuisilla rahalliset syyt voivat olla hyvinkin vaikuttavia tekijöitä mm. kulkemiseen, koska kuukausittainen toimeentulo voi olla hyvinkin pieni. Etämenetelmät vähentäisivät matkustamiseen liittyviä kustannuksia, sekä siihen käytettyä aikaa tehokkaasti.

Kyselyn vastauksista voitiin myös päätellä, että yksilövalmennuksesta koettiin olevan enemmän hyötyä työhönvalmennuksessa. Molemmat vastausvaihtoehdot saivat kannatusta, mutta yksilövalmennuksen tärkeyteen vaikuttaa valmenettavan yksilöllisyys

ja henkilökohtainen tilanne. Vastauksista voidaan todeta, että kyselyyn vastanneet henkilöt näkivät yksilövalmennuksen tärkeyden, mutta kannattavat osittain myös ryhmävalmennusta perinteisen yksilövalmennuksen rinnalle.

Yksilövalmennuksessa pyritään nimenomaan tukemaan asiakkaan arjenhallintaa, toimintakykyä, työuran ja koulutuksen suunnittelua. Henkilökohtaisella valmennuksella pyritään myös tukemaan asiakasta oman elämän vastuunottamisesta.

(Työhönvalmennusta vai koulutusvalmennusta? 2010, 5.) Etämenetelmien katsotaan usein myös tukevan kuntoutujien sosiaalista osallistumista ja läsnäolon tunne voi lisääntyä videoyhteyksien avulla. Usein etäryhmät tarjoavat myös vertaistukea ryhmän jäsenille. Etänä järjestettävä ryhmätoiminta lisää myös yhteisöllisyyttä ja erityisesti sosiaalisen median sovellukset tukevat yhteenkuuluvuuden tunnetta.

(Salminen 2016, 57-58.)

Kyselyn tuloksista voitiin päätellä, tietokoneen olevan suosituin teknologian väline, jota vastaajat haluaisivat mahdollisessa etävalmennuksessa käyttää apunaan.

Tulevaisuudessa laitteiden hintojen aleneminen ja laitekokojen pienentyminen (tablettitietokoneet ja älypuhelimet) helpottavat etäkuntoutuksen toteutusta. Mikäli etäkuntoutusta voidaan tulevaisuudessa toteuttaa tablettitietokoneella tai muiden vastaavien helppokäyttöisten laitteiden avulla, tulevat myös laitekustannukset ja toimistuskulut vähenemään oleellisesti. (Salminen, ym 2016, 25.). Moni vastaaja vastasikin älypuhelimella webropol-kyselyyn, mistä jo voi päätellä älypuhelimien käytön olevan osalla nykypäivää.

Tietokone on perinteisin menetelmä etäyhteyksien käyttämiseen esimerkiksi Skypen yleisen käytettävyyden vuoksi. Myös muut välineet tulevat varmasti saavuttamaan suosiotaan etäteknologian yleistyessä eri valmennusmuodoissa.

Avoimet vastaukset antoivat hyvin kuvaa siitä, että vastaajat kokivat myös huonon/puuttuvan laitteiston, heikkojen yhteyksien, monimutkaisen käytön ja heikon opastuksen olevan syitä, jotka estäisivät teknologian käytön osana valmennusta.

Etäteknologiaa käyttäessä onkin huomioitava se, mitä se vaatii kuntoutujalta.

Etäohjelma voi vaatia ohjelmiston lataamisen koneelle ja asiakkaan tulee osata itse täyttää tiedot sähköpostistaan. Aktiivisen osallistumisen kannalta olisikin hyödyllistä,

että laitteiston ohjaaminen ja käyttö onnistuisi helposti. Tärkeää on myös selvittää mitä työkaluja etäohjelma tarjoaa. (Salminen ym, 32, 36.)

92% vastaajista ilmoittivat, etteivät ole koskaan käyttäneet etäteknologiaa työhönvalmennuksessa. Oletettavaa onkin, että huonot yhteydet tai heikko ohjeistus ovat olettamuksia, jotka vastaajat arvelevat olevan suurimpia syitä käyttämisen esteeksi. Työhönvalmennuksen käyttäminen etänä on vielä hyvin vähäistä ja siksi myös käyttäjäkokemukset jäävät vähäisiksi.

Avoimista kysymyksistä nousi esille myös vastaajien toiveita etänä järjestettävälle valmennukselle. Monet toivoivat etävalmennuksen rinnalle myös kasvokkain tapahtuvaa työhönvalmennusta. Tällä hetkellä työhönvalmennus tapahtuu pääsääntöisesti kasvokkain, jossa kartoitetaan asiakkaan tilanne alkuhaastattelulla ja tehdään yksilöllinen suunnitelma. Perinteisen kasvokkain tehdyn alkuhaastattelun voi tulevaisuudessa tehdä mahdollisesti videoyhteyden välityksellä. Kyselyn tulokset näyttävät suuntaa siihen, että teknologian käyttö yleisesti ajatellaan myönteiseksi ja hyödylliseksi, mutta silti perinteistä kasvokkain tapahtuvaa valmennusta pidetään tärkeänä. Osa vastaajista olikin sitä mieltä, että on valitettavaa, kun kaikki palvelut ovat siirtyneet verkkoon.

9 Opinnäytetyön pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli kyselyn avulla saada vastauksia tutkimuskysymyksiin, jotka käsittelivät nuorten mahdollisia esteitä ja hyötyjä etänä järjestettävästä työhönvalmennuksesta.

Etäkuntoutus on käsitteenä hyvin uusi, eikä aiheesta löydy vielä paljon suomalaisia tutkimusjulkaisuja. Etäkuntoutuksen käyttö ei myöskään ole vielä yleisesti käytössä, vakiintuneinta sen käyttö on tällä hetkellä psykoterapiassa. Tulevaisuudessa etäkuntoutus tulee lisääntymään mahdollisesti enemmän myös ammatillisen kuntoutuksen palveluissa.

Opinnäytetyön aihe on kuntoutuksen ohjaajan näkökulmasta tärkeä. Kuntoutuksen ohjaajan tulee neuvoa, ohjata ja tukea asiakasta monipuolisesti asiakkaan omien

tarpeiden mukaan. Kuntoutuksen suurimpia haasteita tänä päivänä onkin palveluiden ja organisaatioiden hajanaisuus. Useat kuntoutujat saakin palveluita usealta eri palveluntarjoalta, jonka vuoksi kuntoutujan on hankala hahmottaa kokonaisuutta sillä tavalla, että se vastaisi parhaiten omia tarpeitaan. Tästä syystä palvelunohjaukseen olisi syytä panostaa. Kuntoutuksen ohjaaja on henkilö, joka osaa neuvoa asiakasta palvelutarpeen arvioinnissa, koska tuntee hyvin sosiaali- ja terveysalan lainsäädännön, sekä palveluntarjoajat. Tästä syystä etämenetelmien käyttö kuntoutuksissa tulee olemaan iso osa kuntoutuksen ohjaajienkin työnkuvaa.

Opinnäytetyö avasi hyvin työhönvalmennuksen palvelulinjan kokonaisuutta, etenkin nuorisotyöttömyyden kannalta katsottuna. Tarkastelujen seurauksena löytyi tietoa, että etäteknologiaa on hyödynnetty hyvin vähän työhönvalmennuksessa.

Tulevaisuudessa teknologia kehittyy jatkuvasti eteenpäin ja kuntoutuksen ohjaajina etäkuntoutus menetelmien käyttäminen tulee varmasti yleistymään.

Nuorille on tänä päivänä olemassa paljon erilaisia palveluita syrjäytymisen ehkäisemiseksi, mutta usein nuoret eivät itse löydä oikeita palveluita. Ongelmana saattaa olla myös oman motivaation puute ja heikot sosiaaliset taidot. Kuntoutuksen ohjaajan näkökulmasta ajatellen etäteknologialla voi olla sekä myönteiset että kielteiset vaikutukset nuoren sosiaalisiin taitoihin sekä osallisuuteen. Myönteisiä vaikutuksia voi olla osallistumisen helppous ja palveluiden saatavuus. Negatiivisia vaikutuksia voivat olla nuoren sosiaalisten kontaktien väheneminen sekä eristäytyminen muista ihmisistä.

Nuorten kohdalla etävalmennusta voisi hyödyntää enemmänkin, koska useille nuorille teknologian käyttäminen on arkipäivää. Erilaiset sovellukset puhelimiin, jotka edistäisivät työllistymistä, voisivat toimia helppoina ja hyväksytyinä työkaluina. Sovellusten käyttäminen voisi olla luonnollinen ja helppo tapa toimia asiakasryhmälle, joille mobiililaitteiden käyttäminen on jo arkipäivää. Tärkeimpänä asiana kuitenkin, vapaaehtoisuus ja tapauskohtaisuus etäteknologian hyödyntämisessä. Aina tulisi huomoida yksilöllisesti nuoren kokonaisvaltainen tilanne sekä toimintakyky.

Opinnäytetyön webropol-kyselyn vastaukset antoivat kuvaa myös siitä, että teknologian käyttöön työhönvalmennuksessa suhtaudutaan myönteisesti.

Etäteknologian käyttö kuitenkin herättää epäilyksiä käytön ja ohjauksen onnistumisessa, koska aihe on niin uusi eikä kokemuksia käytöstä vielä suurimmalla osalla ollut.

Opinnäytetyössä selvitettiin myös nuorten palvelujärjestelmää syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Etäteknologian yleistyminen saattaisi jatkossa myös auttaa palveluntarjoajien välistä yhteistyötä ja samalla helpottaa myös nuoren osallistumista esimerkiksi työhönvalmennukseen monen palveluntuottajan välisenä yhteistyönä.

Teknologian yleistyminen tulee tulevaisuudessa mahdollistamaan palvelut kaikille ajasta ja paikasta riippumattomasti, mutta se minkälaiset vaikutukset sillä tulee olemaan erityisesti syjäytyneille nuorille, jää vielä nähtäväksi. Tulevaisuudessa aihetta tullaan tarkastelemaan vielä monelta kannalta.

Lähteet

Aaltonen,S., Berg,P. & Ikäheimo,S. Nuoret luukulla. 2015. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Helsinki: Unigrafia.

Autti-Rämö,I., Salminen,A., Rajavaara,M. & Ylinen,A. 2016. Kuntoutuminen. Helsinki: Kustannus Oy duodecim.

Eteläpelto,A., Heiskanen,T. & Collin,K. 2011. Valta ja toimijuus aikuiskasvatuksessa. Vantaa: Hansaprint Oy.

eAKSE-etäkuntoutuksen kehittämishanke. 25.8.2017. Kelan www-sivustolla. Viitattu 11.4.2017. <http://www.kela.fi/eakse-etakuntoutuksen-kehittamishanke-kk-verve>

Gretschel,A., Paakkunainen,K.,Souto,A. & Suurpää,L. 2014. Nuorisotakuun arki ja politiikka. Helsinki: Unigrafia.

Hamarus,P., Kanervio,P., Landen,L. & Pulkkinen,S. 2014. Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. Helsinki: PS-kustannus.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sarjavaara,P .2010. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kirjapaino Oy.

Härkäpää,K., Harkko,J. & Lehikoinen,T. 2013. Työhönvalmennus ja sen kehittämistarpeet. Sosiaali ja terveysturvan tutkimuksia. Tampere: Juvenes Print.

Juvonen, T. Sosiaalisesti kontrolloitu, hauraasti autonominen. 2015. Helsinki: paino Unigrafia.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen opas. Tampere: yliopistopaino Oyj-Juvenes Print.

Kananen, J. 2008. Kvantti, kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: yliopistopaino.

Kyselytutkimuksen perusteet. N.d. SurveyMonkeyn www-sivut. Viitattu 3.5.2017.

<https://fi.surveymonkey.com/mp/survey-guidelines/>

Kelan avo- ja laitospuotoisen kuntoutuksen standardi. Ammatillinen kuntoutuspalvelus. 2015. Viitattu 27.9.2017. [http://www.kela.fi/documents/10180/1887882/150316+Ammatillinen+kuntoutuspalvelus+.pdf/4718a381-](http://www.kela.fi/documents/10180/1887882/150316+Ammatillinen+kuntoutuspalvelus+.pdf/4718a381-3b6d-4fef-af1d-6adb86904f4c)

[3b6d-4fef-af1d-6adb86904f4c](http://www.kela.fi/documents/10180/1887882/150316+Ammatillinen+kuntoutuspalvelus+.pdf/4718a381-3b6d-4fef-af1d-6adb86904f4c)

Kelan avo- ja laitospuotoisen kuntoutuksen standardi. 2017. Artikkelit Kelan www-sivustolla. Viitattu 14.6.2017. http://www.kela.fi/documents/10180/2826255/stnd_tk.pdf/d26f6ff3-be37-4e0a-bc63-fd2139e2aa8c

http://www.kela.fi/documents/10180/2826255/stnd_tk.pdf/d26f6ff3-be37-4e0a-bc63-fd2139e2aa8c

Kuntouttava työtoiminta. N.d. Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) verkkosivut

kuntouttavasta työtoiminnasta. Viitattu 14.10.2017. <http://stm.fi/kuntouttava-tyo-toiminta>

Kuntouttavan työtoiminnan sisältö. 23.9.2014. Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitokset verkkosivut. Viitattu 14.10.2017.

<https://www.thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta/kuntouttavan-tyotoiminnan-sisalto>

Kuntoutussäätiö 2016. N.d. Viitattu 27.9.2017. <https://kuntoutussaatio.fi/>

Lampinen, P. & Pikkusaari, S. 2012. Työ(hön)valmennus pintaa syvemmältä. VATES-säätiö. Helsinki: Savion Kirjapaino Oy

L2.3.2001/189. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta. Viitattu 14.10.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189>

L 1285/2016. Nuorisolaki. Viitattu 23.8.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Metsämuuroinen, J. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 2008. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

McCue, M., Fairman, A., & Pramuka, M. 2009. Enhancing Quality of Life Through Telerehabilitation. Article in press. Viitattu 18.10.2017. www.drexel.edu/~media/Files/.../Telerehabilitation%20Article.ashx

Nuorisotakuu 2017. TE-palveluiden www-sivusto. Päivitetty 26.6.2017. Viitattu 26.9.2017. <http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/nuoret/nuorisotakuu/index.html>

Nuorisotakuu auttaa eteenpäin. N.d. Nuorisotakuun www-sivusto. Viitattu 26.9.2017. <http://nuorisotakuu.fi/tietoa-nuorisotakuusta>

Nuorten kuntoutus. N.d. Nuorisotakuun www-sivut. Viitattu 23.8.2017.

<http://nuorisotakuu.fi/nuorten-kuntoutus>

Nuoruus. Vammaispalvelujen käsikirja. Nd. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut. Viitattu 30.8.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/lapset-perheet/nuoruus>

<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/lapset-perheet/nuoruus>

Opaskirja etäkuntoutuksen maailmaan. 25.4.2016. Kelan www-sivustolla.

Viitattu.11.4.2016. <http://www.kela.fi/-/opaskirja-etakuntoutuksen-maailmaan>

Piritta Seitamaa-Hakkarainen. N.d. kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Artikkelit metodix www-sivustolla. Viitattu 26.5.2017. <https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/>

<https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/>

Powerful insights. 2017. Wepropolin www-sivusto. Viitattu 11.4.2017. <http://webropol.fi/miksi-webropol/tulevaisuuden-kyselytyokalu/>

<http://webropol.fi/miksi-webropol/tulevaisuuden-kyselytyokalu/>

Rahja,R(Toim). 2013. Nuorten mediamaailma pähkinänkuoressa. Mediakasvatusseura ry. Viitattu 18.10.2017. http://www.mediakasvatus.fi/files/nuorten_mediamaailma_pahkinankuoressa.pdf

http://www.mediakasvatus.fi/files/nuorten_mediamaailma_pahkinankuoressa.pdf

Reivinen,J. & Vähäkylä,L. 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Salminen,A., Hiekkala,S. & Stenberg, J. 2016. Etäkuntoutus. Kelan julkaisuja. Helsinki: Juvenes Print.

Schemler, R., Schein, R., McCue.,M & Betz., K. 2009. Telerehabilitation Clinical and Vocational Applications for Assistive Technology: Research, Opportunities, and Challenges. 1, (1) 59-72. International Journal Of Telerehabilitation. Viitattu 18.10.2017. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4296780/>

Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät.2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut. Viitattu 11.4.2017. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjailyminen/syrjailyminen-ja-syrjailytymisen-riskitekijät

Tarvainen,T., Pietiläinen,V. & Kuure,T. 2007. Nuoret eivät odota: Palvelurakenteen muutos nyt. Helsinki: Yliopistopaino.

Työhönvalmennusta vai koulutusvalmennusta? Työhön- ja koulutusvalmennus työmarkkinoille kuntoutuvien asiakkaiden tukena. 2010. Raportti. Viitattu 18.10.2017. <https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/114809/Ty%C3%B6h%C3%B6n-+ja+koulutusvalmennuspalvelut/9ca006cd-5f38-4bb2-8094-a02de9d76971>

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP). N.d. Artikkelit kuntaliitto.fi www-sivustolla. Viitattu 23.8.2017. <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/elinvoima-ja-tyollisyys/tyollistymista-edistava-monialainen-yhteispalvelu-typ>

Työpajatoiminta suomessa. N.d. Artikkelit Valtakunnallisen työpajayhdistyksen www-sivustolla. Viitattu 27.8.2016. <https://www.tpy.fi/tyopajatoiminta-suomessa/>

Liitteet

Liite 1. Webropol-kysely

1. Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu

2. Onko sinulla aiempaa kokemusta etänä suoritettavasta työhönvalmennuksesta?

- Kyllä
- Ei

3. Mikä estäisi sinua käyttämästä etäteknologiaa?

---

4. Koetko teknologian käytön vaikeaksi?

- Kyllä
- En

5. Pientäisikö etäteknologian käyttö kynnystä osallistua työhönvalmennukseen?

- Kyllä

Ei

6. Mistä syystä käyttäisit tai olet käyttänyt työhönvalmennusta etänä?

Oman ajoneuvon puuttuminen

Julkisenliikenteen vähäisyys

Pitkät välimatkat

Rahalliset syyt

Kiireinen aikataulu

Muu, mikä?

---

7. Millaista etäteknologiaa käyttäisit työhönvalmennuksessa mieluiten?

Tabletti

Tietokone

Puhelin

8. Kummassa kokisit hyötyväsi enemmän etäteknologian käytöstä?

Yksilövalmennuksessa (kaksin keskustelut ohjaajasi kanssa)

Ryhmäkeskusteluissa (muiden työhönvalmennuksessa olevien henkilöiden kanssa)

9. Kokisitko hyötyväsi yksilöllisesti tehdyistä harjoituksista työhönvalmennuksessa etäteknologian avulla (liikuntapäiväkirja, ruokapäiväkirja, mielenhyvinvointi tehtävät, työnhakutehtävät)

Kyllä

En

10. Millaisia toiveita/visioita sinulla olisi etänä järjestettävään työhönvalmennukseen?
